

Botanická
zahrada
Praha

Výroční
zpráva
2014

Obsah

01	Ohlédnutí za rokem 2014	01—02
02	Členství v odborných institucích a organizacích	03—04
03	Nová vizuální identita, logotyp	05—08
04	Mapa botanické zahrady	09—10
05	Odborná činnost	
	Záchrané centrum CITES	11—12
	Databáze Florius	13—14
	Expedice do Jihoafrické republiky	15—18
	Knihovna, Index Seminum	19—20
	Laboratoř	21—22
	Sbírky	23—74
06	Rekreačně estetická činnost	
	Akce	75—92
	Kořeny osobností	93—100
	Projekt Zahrada	101—102
	Spolupráce a partnerství v rámci oddělení produkce akcí	103—106
07	Edukativní činnost	107—110
08	Víno a vinice sv. Kláry	111—118
09	Hospodaření	
	Neinvestiční příspěvek	119—120
	Investiční transfer	121—122
	Běžné výdaje	123—126
	Doplňková činnost	127—128
	Kapitálové výdaje, shrnutí	129—130
	Svatby	131—132
10	Stavební činnost	
	Významnější stavební akce	133—134
	Rozvoj expozic	135—138
11	Technologie	139—140
12	Mediální partneři a sponzoři	141—142

01

Ohlédnutí za rokem 2014

■ Za rok zahrada
opět rozkvetla
do krásy,
byly položeny
základy nových
expozic,
návštěvnické
vybavenosti
i infrastruktury.

Rok 2014 byl rokem jubilejním. Zahrada slavila pětáctýřicáté výročí svého založení a připomněla si deset let od otevření tropického skleníku Fata Morgana veřejnosti.

Za rok zahrada opět rozkvetla do krásy, byly položeny základy nových expozic, návštěvnické vybavenosti i infrastruktury. Uskutečnilo se množství zajímavých akcí, které přilákaly velký počet návštěvníků.

Jako dárek jsme si k výročí našeho založení nadělili výběrové řízení na zhotovitele nového loga a vizuálního stylu. Mezi více než osmdesáti předloženými projekty byly některé velice zajímavé, nicméně pouze s vítězným návrhem Studia Najbrt se zcela ztotožňuji. Souzní totiž s tím, jak já sama vnímám zahradu, a těším se, že nás bude provázet po mnoho dalších let.

Obrovskou satisfakcí byl pro mne rozsudek Městského soudu, že pozemek, na němž se nachází Japonská zahrada a expozice středomořské květeny, byl neoprávněně vydán v restituci. Trvalo to dlouho, ale už se můžeme opět radovat, že máme tyto plochy pod svými křídly a můžeme je rozvíjet.

Žádný z našich úspěchů by nebyl možný bez obrovského pracovního nasazení všech zaměstnanců, kterým tímto moc děkuji.

Věra Bidlová, ředitelka Botanické zahrady
Praha

02

Členství v odborných institucích a organizacích

Botanická zahrada
byla v roce 2014
aktivním členem
těchto organizací:

BGCI (Botanic Garden Conservation
International)

Konsorcium botanických zahrad EU
(Ing. Petr Hanzelka, Ph.D je zástupce za
Unii BZ ČR)

Unie botanických zahrad ČR
(Mgr. Věra Bidlová je prezidentkou
Unie botanických zahrad ČR; Ing. Petr
Hanzelka, Ph.D je tajemníkem Unie BZ ČR)

International Hardy Plants Union

Middle-European Iris Society

Svaz květinářů a floristů České republiky

Botanická zahrada
je aktivním
členem dalších
organizací:

Royal Horticulture Society

Indigenous Bulb Association of South Africa

Botanical Society of South Africa

Botanická zahrada
je výstavní
zahradou
Fleuroselectu.

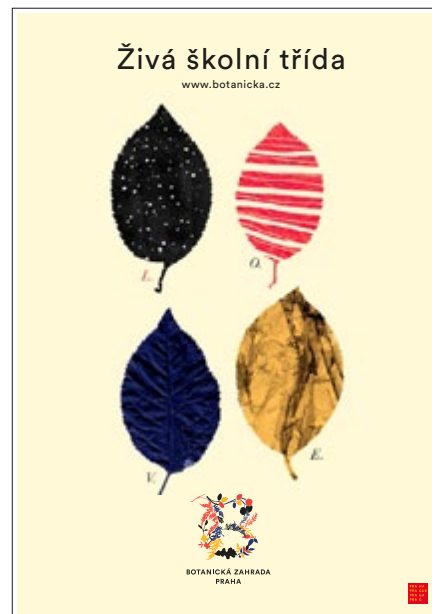

03

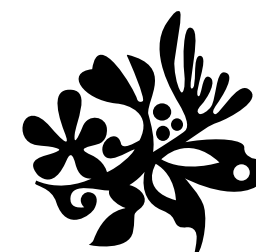
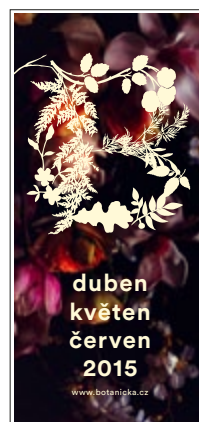
Nová vizuální identita, logotyp

**BOTANICKÁ ZAHRADA
PRAHA**

Ukázka návrhů
Studia Najbrt

**Botanická
zahrada Praha**

Návrh logotypu
studia ReDesign

**BOTANICKÁ
ZAHRADA
PRAHA**

Návrh logotypu
Mgr. Filipa Blažka

**Botanická
zahrada
Praha**

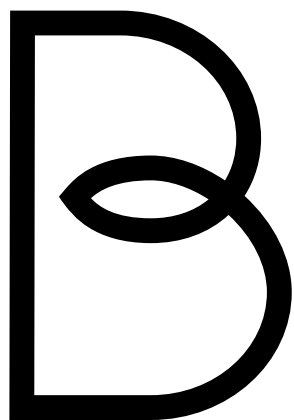
Návrh logotypu
studia Baze 3

**BOTANICKÁ
ZAHRADA
PRAHA**

Návrh logotypu
MgA. Kláry Spiškové

Nová vizuální identita, logotyp

06

Ukázka návrhů grafického studia Colmo.

Trojská botanická zahrada se u příležitosti pětáctýřicátého výročí svého založení rozhodla pro vizuální proměnu. V listopadu ve spolupráci s Uníí grafického designu vyzvala české designéry a grafiky, aby pomohli zahradě zatraktivnit vizuální komunikaci.

Nové moderní logo a jednotný komunikační styl má za úkol pomoci zahradě ještě více se otevřít návštěvníkům. Součástí vizuální proměny bude i příprava nového intuitivního webu plného zajímavých informací a kvalitních fotografií a obměny se dočká rovněž nová mapa a vnitřní navigační systém zahrady, který je při stoupajícímu počtu návštěvníků nutností.

Zadávací brief shrnul poselství zahrady výstižně: Chceme být školou v přírodě – zábavnou školní třídou, kde děti, ale nejen ony, pochopí dokonalé a křehké zákony přírody snáze než v lavici. Chceme poutavou formou předávat informace, které naši kurátoři získávají důkladným studiem říše rostlin a vědeckým bádáním. Jeden z hlavních úkolů botanických zahrad na celém světě je ochrana genofondu planety. Nové motto zahrady „Rosteme společně“ vyjadřuje odpovědnost, kterou máme. Příroda je „limited edition“ a je na nás, jak bohatá

a rozmanitá pokladnice přírody tu po nás zůstane. To všechno by měla formulovat nová vizuální identita Botanické zahrady Praha.

Na výzvu zareagovalo celkem 51 soutěžících, kteří do veřejného výběrového řízení přihlásili celkem 88 návrhů vizuálního řešení.

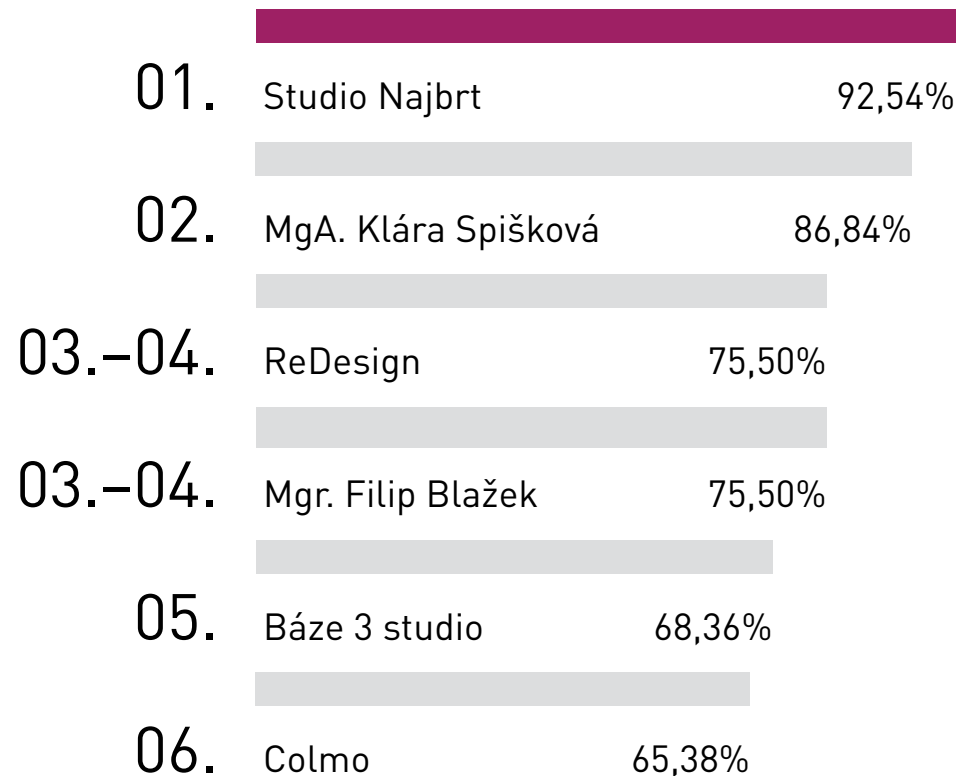
Vítězem hodnocení, v němž se práce posuzovaly anonymně, se stalo Studio Najbrt. Na konci listopadu o tom rozhodla hodnotící komise, v níž byli zastoupeni odborníci na vizuální styl profesor akademický malíř Rostislav Vaněk, Ondřej Kafka a Ondřej Fučík a za zadavatele pak Martina Kaderková a Ing. Eduard Chvosta. Botanická zahrada nové logo představí 21. března 2015 na první jarní den, kdy zahajuje sezónu. Vizuální styl se bude v mezích spolupráce se Studiemi Najbrt ještě dále vyvíjet.

Nové logo vzbudilo pozitivní ohlas. Je velmi nezvyklé a zahradu dokonale odlišuje od ostatních institucí. Má silný piktogram, který lze použít samostatně, což bylo záměrem. Velké písmeno B složené z květin, listů a větviček svým stylem navíc s jistou pokorou odkazuje na tradici starých herbářů. Vítězné logo nejlépe vystihuje vizi a celkovou filozofii zahrady. Zároveň je originální a nezaměnitelné,

navíc bude funkční v nejrůznějších aplikacích.

Důležitý byl celkový vizuální koncept, jenž sjednotí různorodé aktivity instituce. Logo vystihuje rozmanitost zahrady, navíc se s ním dá dobře pracovat. Společně se Studiemi Najbrt zahrada vyvine jarní, letní, podzimní a zimní verze loga tak, aby odráželo proměnlivost zahrady ve vztahu ke čtvrti ročních období. Logo ze všech předložených prací nejlépe zapadá do konceptu magické zahrady, která budí okouzlení a úžas, ale současně nabízí i poznání a proměnu tomu, kdo do ní vstoupí.

Na jaře 2015 budou všechny došlé práce umístěny ve výstavním sále, kde si je bude moci prohlédnout široká veřejnost. Zahrada tak ráda poděkuje všem účastníkům, kteří budou pozváni na vernisáž s degustací vína z místní vinice a kteří od zahrady jako poděkování obdrží celoroční permanentky. Botanická zahrada Praha se také rozhodla odměnit šest autorů, jejichž práce se umístily na prvních pěti místech, „skicovným“ ve výši patnácti tisíc korun.

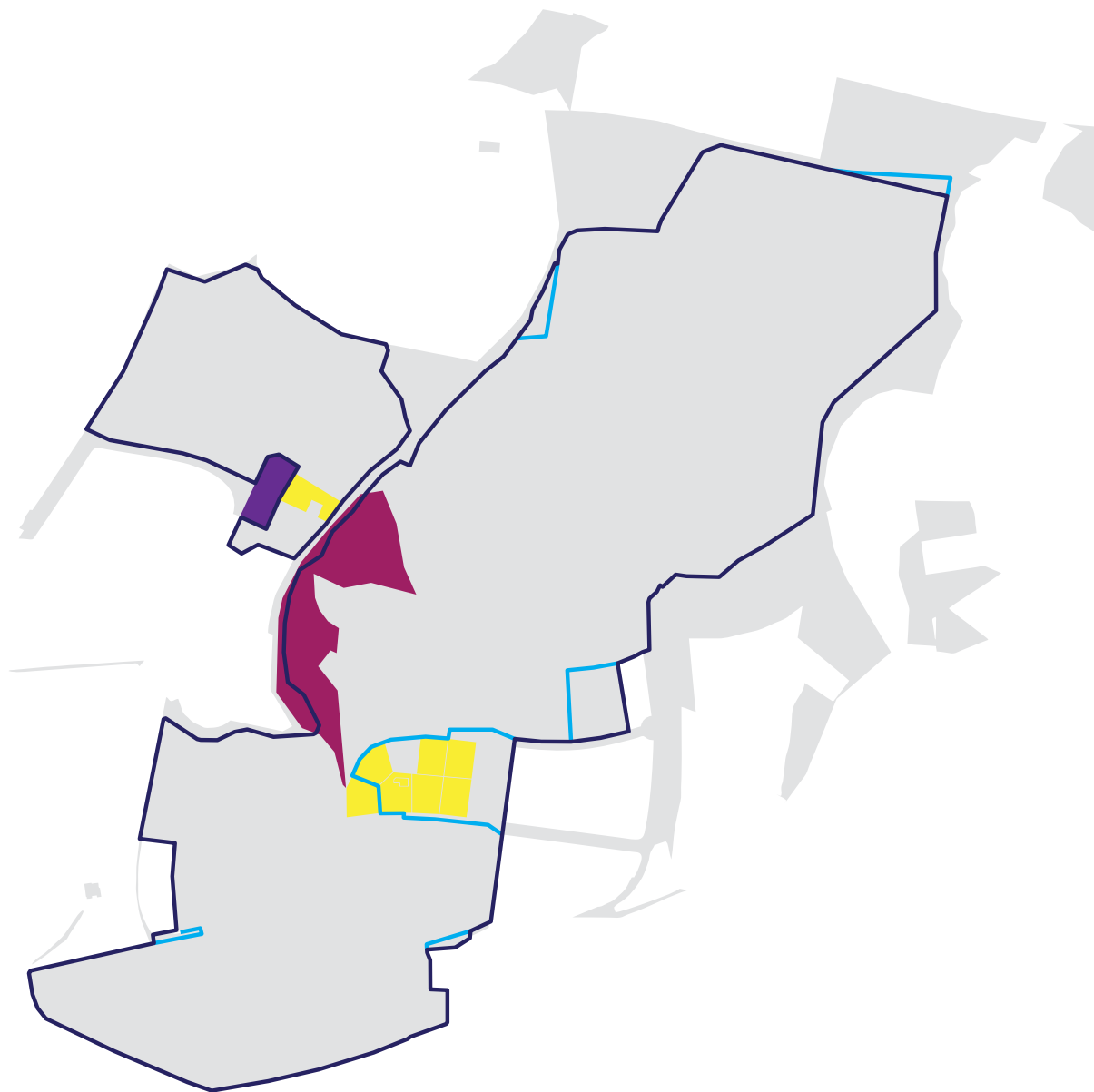
04

Mapa botanické zahrady

stav k 31. prosinci 2014

Legenda

- Hranice expoziční Botanické zahrady
- Stávající oplocení
- Pozemky svěřené Botanické zahradě zřizovací listinou
- Pozemek 1 255 k. ú. Troja – soudní spor z důvodu neoprávněné restituce
- Pozemek 121 k. ú. Troja – soudní spor z důvodu neoprávněné restituce
- Pozemky, které bude nutné směnit, aby bylo možné naplnit generel.

05

Odborná činnost Záchranné centrum CITES

” Letos prošlo péčí našeho záchranného centra 1 831 zabavených exemplářů rostlin CITES. Jednalo se především o kaktusy a několik orchidejí.

Botanická zahrada je registrována u Ministerstva životního prostředí jako Záchrané centrum pro zabavené exempláře vybraných skupin rostlin chráněných Mezinárodní úmluvou CITES. Podílí se tedy na záchraně pašovaných rostlin, které jsou po zadržení příslušnými orgány předány do její péče. Nejprve jsou tyto exempláře pěstovány v karanténě, aby nemohlo dojít k zavlečení cizokrajných rostlinných chorob či škůdců. Po vyléčení a uplynutí ochranné lhůty jsou rostliny přemístěny do klimaticky vhodnějších skleníků, kde vyčkají do vyřešení daného případu. V případě odebrání zadržených rostlin jejich majiteli zůstávají v péči botanické zahrady natrvalo. Naše botanická zahrada je záchrané centrum specializované na orchideje, cibuloviny, hlíznaté rostliny, cykasovité rostliny a kapradiny.

Kaktusy deponované
v záchraném centru CITES

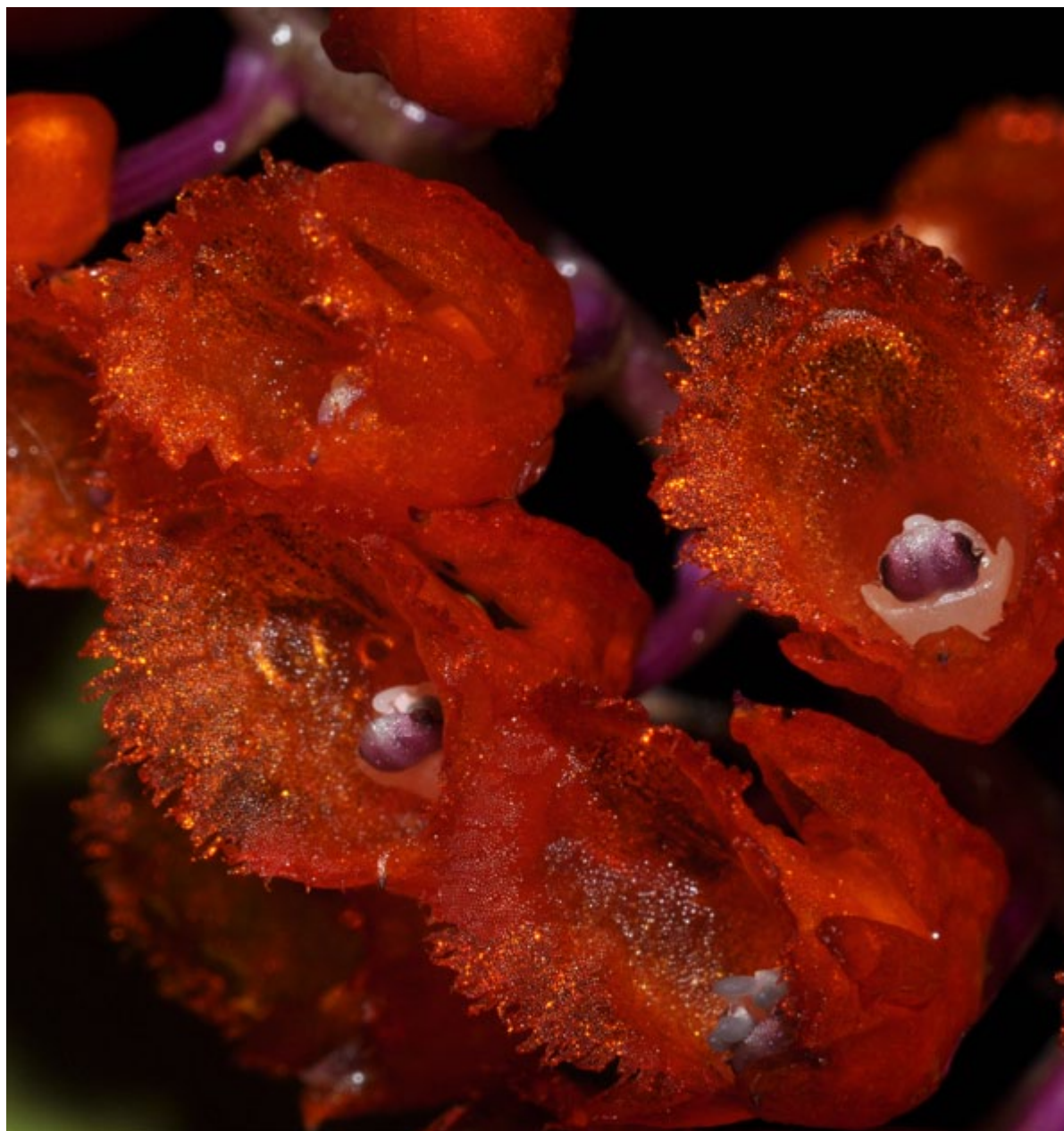
05

Odborná činnost Databáze Florius

▀▀ Ke konci roku 2014 bylo evidováno 25 002 pěstovaných položek rostlin (druhů, odrůd, ekotypů). Během tohoto roku bylo nově zapsáno 813 položek, odepsáno jich bylo 131.

Databáze Florius je společným projektem Botanické zahrady hlavního města Prahy a Unie botanických zahrad ČR. Slouží k evidenci pěstovaných rostlin a umožňuje standardizaci a správu dat. Evidence rostlin je potřebná vzhledem k odborné činnosti zahrady i jako naplnění závazků vycházejících z mezinárodních smluv o genetických zdrojích (CBD, Nagojský protokol).

orchidej
Elleanthus oliganthus

05

Odborná činnost

Expedice do Jihoafrické republiky

termín konání: 17. 1.—10. 2. 2014

Cíle expedice

1. Pořízení fotodokumentace, podkladů a materiálů pro přednášky, výstavy a speciální akce pořádané Botanickou zahradou Praha.
2. Mapování vybraných biotopů hlavně oblasti Little Karoo a dále Kapského poloostrova a západní části Východního Kapska, studium rostlinných společenstev a sběr meteorologických dat potřebných pro optimalizaci pěstebních a technologických systémů ve skleníku Fata Morgana.
3. Návštěva sbírek Národní botanické zahrady Kirstenbosch v Kapském Městě a Karoo Botanical Garden u Worcesteru, navázání spolupráce s kurátory.

Skalní výchozy skrývají často netušené bohatství rostlin. V porostu dominuje *Euphorbia heptagona*.

V oblasti okolo města Somerset East je obdobím deštů léto. Stromové patro zde zastupují *Portulacaria caffra* a *Euphorbia tetragona*.

Účastníci

Členové sekce pěstitelů sukulentů Vladislav Černý, Pavel Franc, Václav Chadraba, Otakar Melichar a Bořivoj Prokeš; za Botanickou zahradu Praha se účastnila náměstkyně pro odbornou činnost Eva Smržová.

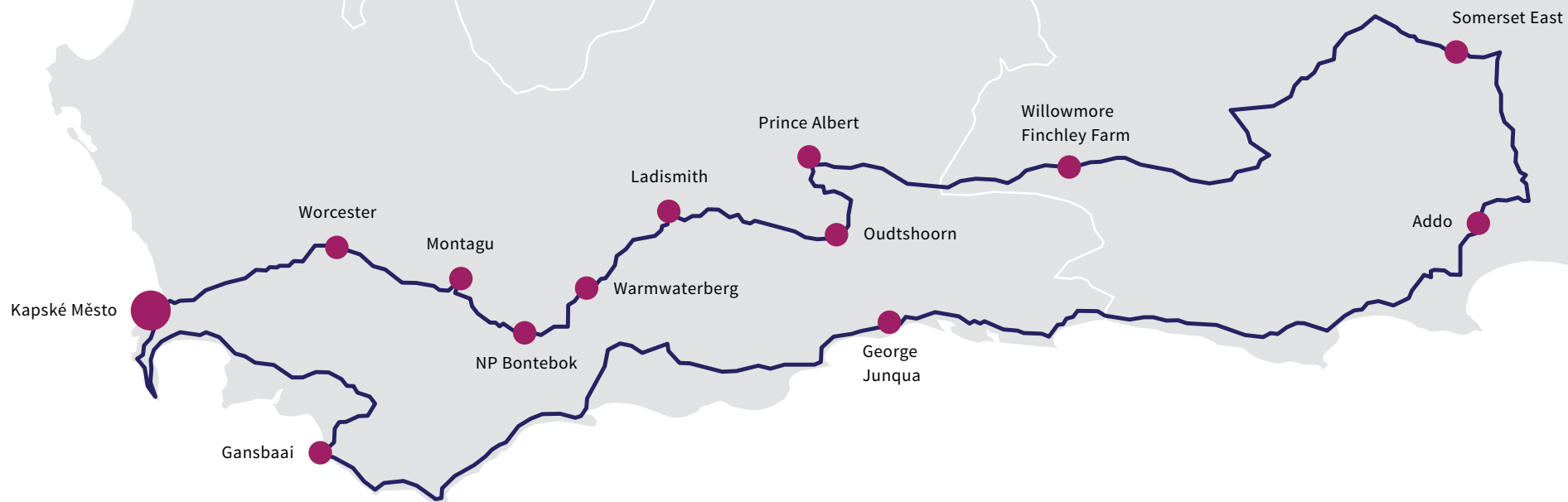
Kopce mezi městy Worcester a Montagu jsou porostlé sukulentní vegetací. Druhové složení je do značné míry závislé na vypásání.

Vzrostlý sukulentní prýšec *Euphorbia ingens* pěstují v Karro Botanical Garden, v přírodě roste na severovýchodě Jihoafrické republiky, v Zambii a Malawi.

Trasa expedice

Trasa probíhala hlavně suchými oblastmi jihu Západního Kapska s přesahem do hor Swartberg s výskytem rostlinného společenstva fynbos. Navštívili jsme i malou část na západě Východního Kapska a fynbos při jižním pobřeží a na Kapském poloostrově. Oblasti se lišily množstvím srážek, dobou jejich výskytu i nadmořskou výškou.

Národní botanická zahrada Kirstenbosch v Kapském Městě je největší botanická zahrada v Africe. Pěstují zde výhradně jihoafrické rostliny. Zásobní sukulentní skleník skrývá neskutečné rostlinné poklady.

05

Odborná činnost

Knihovna, Index Seminarum

- ▀▀ Knihovna
botanické
zahrady měla
ke konci roku
2014 ve svém
fondu již 5 622
publikací.

Knihovna

Knihovna botanické zahrady byla založena v roce 1969 a řídí se Knihovním řádem. Je určena pracovníkům zahrady a externím pracovníkům – pouze přesně. Je unikátní knihovnou ve smyslu sbírek – flory z celého světa, floristika, pěstování jednotlivých druhů rostlin, odborné časopisy, mapy, atlasy, CD, skripta, sbírka poštovních známek, apod.

Ke konci roku 2014 má ve fondu 5 622 publikací, které si zaměstnanci v systému KP-SYS mohou vyhledat na „PORTARO“.

Index Seminum

Botanické zahrady mezi sebou pravidelně vyměňují semena a rostliny. Při výměně se musí dodržovat mezinárodní dohody, především CBD. Všechny přírůstky jsou pečlivě evidovány v databázi Florius. V minulém roce jich bylo zapsáno 802.

V roce 2014 zahrada vydala Index Seminum se semeny sbíranými předchozí rok. Index Seminum je seznam semen nabízených k výměně pro nekomerční účely. Sběru semen se zúčastnili všichni kurátoři, sběr zajišťuje zahradnické oddělení. Celkem jsme nabídli semena 378 druhů rostlin. Během roku nám přišly objednávky ze 132 botanických zahrad celkem na 1 609 položek semen.

05

Odborná činnost Laboratoř

■ Celkem bylo
k dalšímu
pěstování
převedeno
z laboratoře
do skleníku
přes 1 200 ks
vzácných
rostlin.

Botanická zahrada hl. m. Prahy se také zabývá generativním i vegetativním množením vzácných či choulolistivých rostlin, k čemuž slouží místní laboratoř tkáňových kultur. Hlavní metodou je rozmnožování *in vitro*, kdy se mladé rostliny či jejich části pěstují na sterilních živných médiích. Takové podmínky umožňují rychlé a efektivní namnožení rostlinného materiálu, který je zcela prostý chorob. Navíc lze v těchto podmínkách překonat některé specifické fáze životního cyklu, kdy jsou rostliny velice choulolistivé. Jedná se především o klíčení semen a růst mladých rostlinek orchidejí, které jsou v přirozených podmínkách závislé na houbovém symbiontu. V umělých podmínkách je pak mnohdy jedinou šancí nahradit houbu živným médiem v kultuře *in vitro*. Laboratoř v současné době pěstuje semenáče řady ohrožených druhů orchidejí. Kromě výsevů orchidejí *in vitro* se laboratoř zabývá také množením kapradin výsevem spor, což provádí především v řízených podmínkách *in vivo*. Po dopěstování rostlin do takové velikosti, kdy jsou již schopny samostatně růst, jsou rostliny převáděny do ostatních sbírek botanické zahrady.

Laboratoř v roce 2014 úzce spolupracovala s kurátory a navázala na jejich práci a činnost. Ze semen získaných v roce

2013 z Venezuely a z Madagaskaru byly vykultivovány rostliny, které se podařilo převést do hrnkové kultury ve skleníku. Ze semen z Venezuely se podařilo vykultivovat *Galeottia burkei* a různé druhy *Epidendrum*. Z Madagaskaru je možno jmenovat rody orchidejí *Eulophia* a *Oeceoclades*. Laboratoř se také zabývala množením již pěstovaných sbírkových rostlin, a to především 11 druhů rodu *Paphiopedilum* zahrnutých v příloze 1 Mezinárodní úmluvy CITES například *P. fairrieianum*, *P. niveum* var. *alba*, *P. charlesworthii*, *P. stonei*, *P. appletonianum* aj. Z ostatních druhů orchidejí můžeme jmenovat rody *Anguloa*, *Bulbophyllum*, *Cattleyopsis*, *Cattleya*, *Cephalantheropsis*, *Coelogyne*, *Cymbidium*, *Dendrobium*, *Euante*, *Laelia*, *Lemboglossum*, *Mormodes*, *Oeceoclades*, *Paraphalenopsis*, *Pleione*, *Renanthera*, *Rhyncholaelia*, *Rhynchostylis*, *Sobralia*, *Sophranitis* a *Vanda*. V roce 2014 k těmto rodům orchidejí nově přibyl *Anoectochilus*, *Aspasia*, *Dimerandra*, *Eria*, *Holcoglossum*, *Lockhartia*, *Lycaste*, *Oncidium*, *Phaius*, *Sarcoglottis* a *Trias*.

Úspěšně jsme pokračovali v množení a pěstování kapradin, z rodů lze jmenovat *Angiopteris*, *Blechnum*, *Calochlaena*, *Davallia*, *Dicksonia*, *Elaphoglossum*, *Histiopteris*, *Lecanopteris*, *Pellaea*,

Plagiogyria a *Selliguea*. Mezi významnou a vzácnou sbírku *in vitro* a *in vivo* patří rod *Platyserium* s jeho patnácti druhy. Z nejvýznamnějších jmenujme *Platyserium madagascariense*, *P. quadridichotomum* a *P. ridleyi*, které jsou také úspěšně pěstovány ve skleníku.

Došlo také na dřeviny, a to výsevy bříz a olší, z druhů jmenujme *Betula kamtschatica*, *Betula costata* a *Alnus rubra*. Celkem bylo k dalšímu pěstování převedeno z laboratoře do skleníku přes 1 200 ks vzácných rostlin.

05

Odborná činnost

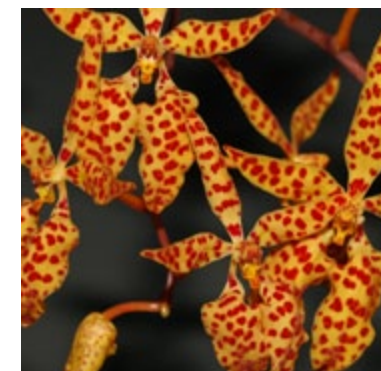
Romana Rybková

kurátorka tropických rostlin

Sbírka orchidejí

Sbírka orchidejí se letos opět rozrostla, výměnou bylo získáno několik desítek druhů, například *Masdevallia ignea*, *Masdevallia coccinea*, *Christensonia vietnamica*, *Vandopsis lissochiloides*, *Paphinia litensis*, *Peristeria pendula* a další. K cenným patří především druhy se známým původem, které mají cenu i jako genofond. Mnohé orchideje získané jako semena nebo semenáčky poprvé rozkvetly a bylo možné je určit, do sbírky tak byly připsány vzácné druhy *Coelogyne lentiginosa*, *Coelogyne velutina*, *Eria pachystachya*, *Pholidota gibbosa*, *Dendrochilum gibbsiae*, *Bulbophyllum angustifolium* nebo *Dendrochilum pallidiflavens*. Poprvé rozkvetla i vzácně pěstovaná liánovitá orchidej *Bulbophyllum beccarii*, která patří k největším v rodu, první květy vytvořila i vanilka *Vanilla aphylla* dovezená z expedice do Vietnamu.

Sbírka orchidejí v současné době obsahuje přibližně 1 600 druhů orchidejí po jednom nebo několika kusech a několik zajímavě kvetoucích kultivarů. Kvetoucí orchideje jsou celoročně vystavovány ve vitrínách skleníku Fata Morgana a volně v expozicích, aby nezůstávaly skryté návštěvníkům.

Orchidej *Renanthera monachica*, nově vysazená ve skleníku Fata Morgana

Nově získaná orchidej *Masdevallia ignea*

Orchidej *Arachnis annamensis* dovezená z Vietnamu

Tropické a subtropické jehličnany

Ve spolupráci s Montgomery Botanical Center a Fairchild Tropical Botanic Garden v Miami proběhla výměna tropických a subtropických jehličnanů a dalších rostlin. Botanická zahrada získala mladé jehličnany rodů *Retrophyllum*, *Prumnopitys*, *Acropyle*, *Papuacedrus*, *Sundacarpus* a *Pherosphaera*. Nejcenějším přírůstkem do sbírek je *Xanthocyparis vietnamsis*, což je jehličnan ze severního Vietnamu popsáný jako zcela nový rod až v roce 2001. Sběrka tropických a subtropických jehličnanů nyní čítá přes stovku druhů a patří k předním v Evropě.

Jehličnan *Podocarpus elongata*

Jehličnan *Podocarpus macrophyllus*

Jehličnan *Nageia nagi*

Nové výsadby ve skleníku Fata Morgana

U jezírka byl vysazen velmi cenný a vzácný jehličnan *Retrophyllum minus* z Nové Kaledonie, což je jen 2–3 metry vysoká dřevina rostoucí reofytně v proudící vodě. Na epifytní kmeny přibýly další druhy orchidejí, například *Renanthera monachica* nebo *Cymbidium dayanum*, které jsou na kmenech navázány trvale. Ve skleníku také vykvetla půvabná rostlina *Aeginetia indica*, která parazituje na travách a zázvorovitých rostlinách.

Parazitující *Aeginetia indica*
ve skleníku Fata Morgana

05

Odborná činnost

Jan Ponert

kurátor tropických rostlin

Letos došlo k výsadbě nových taxonů rodu *Pleione* z nejlepší světové pěstírny tohoto rodu v Anglii do skalničkového skleníku v jižní části zahrady. Zároveň se také zrušilo zázemí pro teplomilnou část sbírky chladnomilných áronovitých ve fóliovníku nad severním vřesovištěm. Tamní rostliny byly přemístěny nové plochy kvůli přípravě expozice kaktusů. Sbírkou terestrických orchidejí rodu *Cypripedium* jsme přesunuli z pěstebního zázemí do lesního skleníčku na severu, část exponátů byla umístěna do vitríny v jižním areálu.

Pleione Santorini v expozici skalničkového skleníku v jižní části zahrady

Pleione Shangtung 'Silver Anniversary' v expozici skalničkového skleníku v Areálu Jih

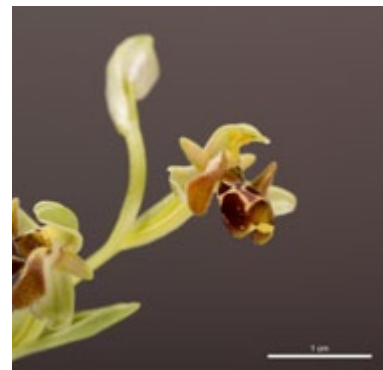
Pleione Alishan v expozici skalničkového skleníku v Areálu Jih

Střevíčník *Cypripedium cordigerum* původem z Asie

Střevíčník *Cypripedium pubescens* původem ze Severní Ameriky

Tořič *Ophrys attica* původem z Řecka

Orchis italica

Hetaeria finlaysonianana, kterou
jsme poprvé našli na území
Vietnamu (viz článek Ponert
et al., 2014).

05

Odborná činnost

Eva Smržová

náměstkyně pro odbornou činnost

Sukulentní rostliny

Sbírka sukulentních rostlin se v roce 2014 rozrostla o dalších přibližně sto kusů sukulentních a xerofytních rostlin převážně z Afriky a Madagaskaru a v současnosti čítá 1 950 položek z Madagaskaru, kontinentální Afriky, Kanárských ostrovů, Sokotry, jihu USA, Mexika, Střední Ameriky a Austrálie. Nejedná se vždy o pravé sukulenty, ale jde i o xerofytní keře a stromy.

Sbírka slouží nejen k expozičním účelům a výstavní činnosti, ale hlavně ke konzervaci genofondu, proto je hlavním zájmem získávání rostlin se známým původem a ve větším množství exemplářů jednoho taxonu.

Xerofytní rostliny vystavujeme v expozici Severoamerická polopoušť, sukulentní části skleníku Fata Morgana a na záhonu před tímto skleníkem. Rovněž je pravidelně využíváme na výstavách. V letošním roce našly uplatnění při výstavě jedovatých rostlin.

Koncem roku získala sukulentní expozice další rozměr. Od prosince jsou umístěny ve štole skleníku Fata Morgana modely skrytých podzemních částí některých suchomilných rostlin.

Drobný hlíznatý sukulent *Dorstenia ellenbeckiana* z čeledi morušovitých kvete v období sucha, kdy ztrácí listy.

V roce 2013 se díky pomoci firmy Securitas ČR s. r. o. podařilo získat vzrostlý exemplář baobabu *Adansonia rubrostipa* a 8. 7. 2014 jej do sukulentního skleníku slavnostně zasadila primabalerína Daria Klimentová spolu se svým tanečním partnerem Václavem Muntagiřem a zástupcem firmy Securitas Janem Peroutkou.

Pachypodium eburneum je vzácný madagaskarský druh rostoucí na několika málo místech v centrálním pohoří Itremo. Jedná se o „mladý“ a ještě neustálený druh. Ve sbírce pěstujeme několik exemplářů se známým původem.

Rhigozum obovatum je jihoafrický sukulentní keř z oblasti s letními dešti, který jsme do skleníku zasadili už v roce 2004. Po deseti letech poprvé vykvetl.

Nápadným zástupce
sukulentní flory Mexika je
Agave victoria-reginae.

Mnoho sukulentních rostlin
je jedovatých a do této
skupiny patří i *Pachypodium
succulentum*, nejrozšířenější
zástupce rodu v jižní Africe.

Jihoafrická *Aloe
striata* roste v přírodě
na rozlehlém území
Západního a Východního
Kapska. Její atraktivní
jasné červené květy se
objevují ve skleniku v zimě.

Achimenes

Rostliny rodu *Achimenes* patří do čeledi *Gesneriaceae* – podpětovité a vyskytují se od Mexika přes Střední Ameriku až po sever Jižní Ameriky. Do Evropy byl první druh dovezen už v roce 1778, další pak během 19. století. Rostliny se staly velmi populární a záhy se započalo s jejich křížením. Již v roce 1860 existovalo 60 hybridů. V současnosti se sice pěstují stovky kultivarů, ale druhy se v kultuře nacházejí méně často.

Ve sbírce botanické zahrady pěstujeme 11 druhů z 25 obecně uznávaných. Počet kultivarů dosahuje cca 150. Rostliny vystavuje každoročně v době květu a pěstujeme i ve skleníku Fata Morgana.

Achimenes 'Yellow Stone'
představuje moderní
kultivar s méně obvyklou
žlutou barvou květu.

Starší kultivary, jako *Achimenes* 'India', měly převážně modrou či fialovou barvu květů.

Achimenes 'Tetra Verschaffelt' je velmi populární kultivar s dvojnásobným počtem chromozomů.

Achimenes grandiflora roste v přírodě v Mexiku a Střední Americe. Rostliny ve skleniku pocházejí ze sběrů expedice botanické zahrady do Guatemaly.

Pelargonium

Růstové formy rodu *Pelargonium* jsou nesmírně různorodé a zahrnují velké dřevnatější keře, drobné plazivé rostlinky, sukulenty i hlíznaté a oddenkaté druhy. Různorodost rostlin stejně jako rozdílný počet chromozomů vedl botaniky k rozdělení rodu do mnoha sekcí, jejichž počet kolísá od 12 do 17. V přírodě se největší počet druhů pelargonií vyskytuje v jižní Africe, další rostou v tropické východní Africe, na Blízkém východě, Austrálii a na třech afrických ostrovech: na Madagaskaru, Svaté Heleně a ostrově Tristan de Cunha. Celkově najdeme na světě 250 druhů.

V botanické zahradě pěstujeme 270 položek 160 druhů a poddruhů rodu *Pelargonium*. Tato kolekce se řadí mezi nejpočetnější sbírky v botanických zahradách v ČR.

Zástupce sekce *Chorisma* *Pelargonium tetragonum* má čtyřhranné křehké lodyhy, které se v přírodě pnou po okolní vegetaci. Roste v jižní části Kapska.

Druhy sekce *Campylia* jsou nízké krátkovětvé keřky. *Pelargonium tricolor* vyniká nezvykle tříbarevnými květy. Roste v horách na jihu Západního Kapska.

Do sekce *Cortusina* patří nízké opadavé rozvětvené sukulenty. *Pelargonium crassicaule* roste na pobřeží Atlantického oceánu od hranic Jihoafrické republiky s Namibií a dále na sever.

Pelargonium boranense ze sekce *Ligularia* roste v Etiopii a Súdanu. Drobná rostlina, která v době sucha ztrácí listy, vyniká velkými květy, které jsou stejně atraktivní jako květy kultivarů.

Půvabné *Pelargonium praemorsum* ssp. *speciosum* se vyskytuje v jedné z nejsušších oblastí severozápadu Jihoafrické republiky, patří do sekce *Jenkinsonia*.

Hlíznaté druhy sekce *Haarea* se běžně nepěstují, přestože mezi nimi najdeme i velmi atraktivní druhy jako *Pelargonium oblongatum* ze severozápadu Jihoafrické republiky. Důvodem je obtížnější pěstování.

Saintpaulia

Populární pokojové rostliny *Saintpaulia* se lidově nazývají africké fialky, což je dost matoucí název, protože nejsou s violkami vůbec příbuzné, patří do čeledi *Gesneriaceae* – podpětovité. Rostou v Tanzanii a Keni, převážná většina druhů pak v horách. Současnosti probíhá botanická revize celého rodu, a tak počet uznávaných druhů kolísá, nejčastěji se uvádí, že jich existuje 15 až 25. Ve sbírce botanické zahrady máme 30 položek patnácti druhů, z části se známým původem.

Ve sbírce pěstujeme i kultivary různých růstových forem a velikostí. Snažíme se získat exempláře všech druhů a tato snaha je reálná. Pokud jde o počet kultivarů, jsme omezeni místem i personálními možnostmi, a tak získat všechny kultivary, kterých je v současnosti asi 20 tisíc, je nemožné.

Saintpaulia tongwensis
roste v pohoří Tongwe
v Tanzanii a popsána byla
až v roce 1947.

Kultivar *Saintpaulia* 'Irish Laughter' vyšlechtili v roce 2005 v Lynden Lyon Greenhouses v USA.

Miniaturní růžicovitá *Saintpaulia* 'Rob 's Berry Shake' vznikla v USA, kde ji vyšlechtil R. Robinson v roce 1999.

Miniaturní převíslý kultivar *Saintpaulia* 'Deer Trail'

05

Odborná činnost

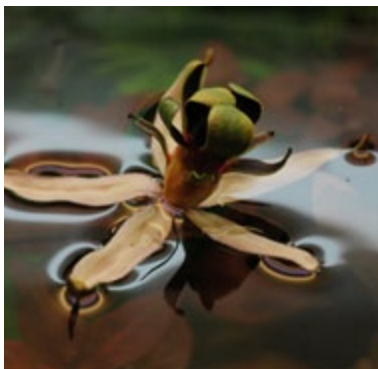
Martin Dvořák

kurátor tropických rostlin

V roce 2014 se podařilo zařadit do sbírky několik zajímavých druhů vodních rostlin. Z botanických druhů šípatočků to byl *Echinodorus decumbens* a *Echinodorus jani*, mezi kultivary zaujme například malý druh *Echinodorus* 'Tropica'. Výměnou za jiné rostliny jsme též získali zajímavý leknín – *Nymphaea rubra* 'Tiger red', který je díky omezené tvorbě natantních listů velmi vhodný pro expoziční jezírko. Do sbírky jsme rovněž získali královnu leknínovitých rostlin – *Barclaya longifolia*, jejíž zdlouhavá aklimatizace byla nakonec úspěšná.

Čichavec *Colisa lalia*

Královna lekninovitých rostlin
Barclaya longifolia

Párující se terčovci
Symphysodon aequifasciatus

Leknín *Nymphaea rubra*
"Tiger red"

Ryby a ostatní vodní živočichové

Z důvodu omezených finančních prostředků jsme se v minulém roce místo doplňovacích nákupů zaměřili na odchovy vlastních akvarijních ryb, které bylo nezbytné doplnit do expozičních jezírek. Podařilo se úspěšně odchovat a vypustit několik stovek amazonských skalár, bojovnice pestré nebo například čichavce *Colisa lalia*. Výměnou za jiné druhy nebo jako dar získala botanická zahrada velké exempláře parmiček žraločích, pangasů nebo plodožravých piraní rodu *Colossoma*, které obýdly prostor pod vodopádem v expozici tropické džungle. Plánuje se také oživení koryta umělého potoka v této části expozičního skleníku rybami – lezci, kteří se zatím aklimatizují v pěstebním zázemí. Terčovci, jež se podařilo vychovat z velikosti 3 cm, se začínají párovat. V příštím roce se uskuteční pokus o jejich rozmnožení. Potomstvo bude následně vypuštěno do jezírka v tropické části skleníku. Botanická zahrada obdržela jako dar párek mloků – žebrovníků, kteří se po namnožení vydají do studenovodního jezírka v poslední, horské části skleníku. V něm již plave několik desítek

pulců od zajímavých rosniček – *Kaloula pulchra*, kteří se nyní už blíží metamorfóze. Od toho druhu si botanická zahrada slibuje biologické omezení některých druhů škůdců, s nimiž ve skleníku bojuje. Od chovatelů pralesniček dostala zahrada několik exemplářů vzácných žabek – *Dendrobates tinctorius* a *Dendrobates auratus*, které byly vypuštěny do tropické části expozičního skleníku a jež by díky tomu, že rády šplhají po dřevinách v blízkosti vody, mohly oživit spodní patro vegetace, což bude pro návštěvníky Faty Morgany velmi lákavé.

Amazonská skalára
Pterophyllum scalare

05

Odborná činnost

Tomáš Vencálek

kurátor dřevin

Během roku 2014 se provedlo několik stabilizačních řezů. V první řadě byl zredukován javor jasanolistý *Acer negundo* v Ornametální zahradě, v jehož stabilizaci se však bude nadále pokračovat, dále došlo ke stabilizaci koruny jasanu ztepilého *Fraxinus excelsior* u vyústění Kozí stezky. Lanovou technikou byly odstraněny rizikové a suché větve v lesních partiích v severní expozici. Na borovici Thunbergově *Pinus thunbergii* byl v měsíci červnu proveden bonsajový řez.

Mimo drobné výsadby sbírkových taxonů během roku byly největší výsadbové práce soustředěny na teplotně příznivý prosinec. Dřeviny po několik let pečlivě pěstované v zásobní školce v severní části zahrady dorostly již takových rozměrů, že mohly být zasazeny na cílové stanoviště v oddělení Geografických celků. Některé menší exempláře byly přesazeny znovu na území školky, aby zesílil jejich kořenový systém a dřevina si snadněji přivykla na cílové stanoviště. Převážná část rostlin pěstovaných ve školce pochází ze sběrů ze zahraničních expedic. Zrealizovala se také druhá fáze výsadby z našich zásobních ploch. Rovněž byla přesazena vzrostlá asi pětadvacetiletá parocie perská *Parottia persica*, čemuž předcházela trpělivá roční příprava dře-

viny. Mezi zajímavé a vzácné taxony, které přibyly do sbírek botanické zahrady, jsou exempláře darované Arboretem Mlyňany na Slovensku SAV a Botanickou zahradou Teplice. Uvedme například dřezovec japonský *Gleditsia japonica*, dub *Quercus aliena*, mrazuvzdornou palmu *Sabal minor*, sekvoji vždyzelenou *Sequoia sempervirens*, jerlín drobnolistý *Sophora microphylla*, paulovnie *Paulownia fortunei* nebo slaník stříbrný *Halimodendron halodendron*.

Javor dlانیتý *Acer palmatum*

Hortenzie
H. macrophylla
v Japonské zahradě

Expozice dřevin v severní
části zahrady

Liriodendron tulipifera,
nádherný exemplář, který
zdobí Ornametální zahradu

Borovice Thunbergova
Pinus thunbergii

05

Odborná činnost

Jarmila Skružná

kurátorka užitkových a hajných rostlin

Výstava

Otevři zahradu rajskou

Botanická zahrada se spolupodílela na části výstavy s názvem Otevři zahradu rajskou popisující klášterní zahrady a léčivé rostliny v nich v období raného středověku ve střední Evropě prostřednictvím textů a výběrem dobových ilustrací. Výstava ve Valdštejnské jízdárně byla zahájena 7. listopadu.

Užitkové rostliny mírného pásu

Během letošního roku se rozšířila kolekce zeleného koření ve sbírce užitkových rostlin mírného pásu. Také kolekce léčivých rostlin byla obohacena o nové druhy. Oživení čekalo i místní sbírku mát (*Mentha*); ze Spojených států amerických přibýly přírůstky, které botanická zahrada získala darem. Spolupracovali jsme také s doc. Fialovou z Farmaceutické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, která máty zhodnotila a přeurčila.

Dařilo se nejen v rámci České republiky. Botanická zahrada se smluvně zavázala ke spolupráci s Botanickou zahradou Peking. Čínští partneři si objednali sortiment zde vypěstovaných aromatických rostlin.

Hajní rostliny

Do zrekonstruovaného lesního skleníku byly vysazeny ve spolupráci s dalšími kurátory hajní druhy. U technického zázemí pro zahradníky v severní části zahrady, pro který se zažil název Statek, byl kolekcí bohyšek (*Hosta*) osázen nový záhon. Došlo také k nákupu hajních druhů.

05

Odborná činnost

Iveta Bulánková

kurátorka hlíznatých rostlin

Hlíznaté rostliny

Mezi hlíznaté rostliny řadíme především sbírky kosatců (512 položek) a denivek (887 položek), dále pak menší sbírky jiřin (54 položek), mečíků (30 položek), liliochvostců (18 položek), kal (44 položek) a kan (12 položek).

Botanická zahrada Praha se v tomto roce stala skupinovým členem Middle-European Iris Society (Středoevropská kosatcová společnost). V dubnu proběhlo na našich kosatcích skupiny MDB, SDB, IB školení soudců – hodnotitelů pro posuzování těchto rostlin. V termínu 22.–25. 5. 2014 se uskutečnila výstava kosatců v Lidicích, jíž se Botanická zahrada účastnila jako jeden z vystavovatelů. Sběrka kosatců byla rozšířena o 31 kultivarů velkokvětých irisů z nejnovějšího světového šlechtění. V Ornametální zahradě ve vitrině u výstavního sálu byla obnovena výsadba kosatců série *Oncocyclus* a *Regelia* – rostlin rostoucích v přírodě převážně na extrémně suchých stanovištích. V geografickém celku Asijská část byly vysázeny botanické kosatce z expedičních sběrů v Číně. Irisy a denivek se také staly tématem kurátorských provázení. Sběrku hlíznatých rostlin i v tomto roce obohatily zajímavé novinky šlechtění; vedle kosatců byl rozšířen převážně sortiment jiřin, mečíků a kan.

Iris sibirica 'Showdown'

Hemerocallis hybr. 'Barbara Mitchell'

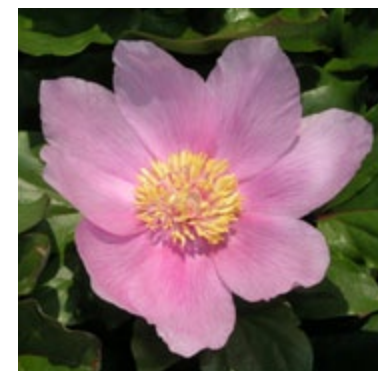
Expozice kosatců v severní části zahrady

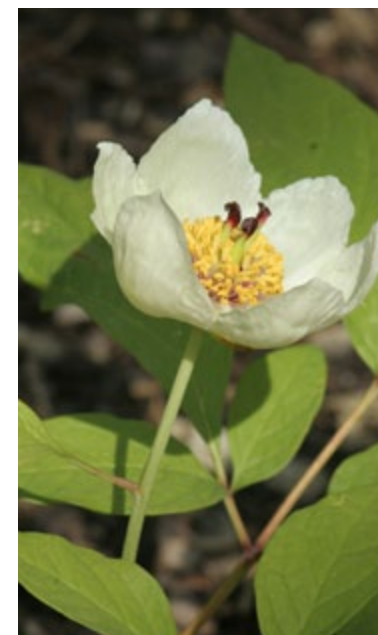
Iris ensata 'Mrs. Stanley'

Pivoňky

Na podzim proběhla na Pivoňkové louce kompletní rekonstrukce záhonu botanických pivoňek. Plocha byla doplněna sortimentem sadových růží, botanických denívek a cibulovin. Sortiment kultivarů pivoňky čínské *Paeonia lactiflora* byl obohacen o jedenáct dalších zajímavých přírůstků.

Paeonia russoi

Paeonia suffruticosa
"Da Zong Zi"

Paeonia obovata

05

Odborná činnost

Eduard Chvosta

hlavní zahradník

Sbírka zimovzdorných kaktusů a sukulentů

V expozici polopouští Severní Ameriky pokračovaly výsadby rostlin ze sběrů expedice botanické zahrady do USA v roce 2005 a z dalších importních semen. Překvapivými úspěchy v introdukčních pokusech vynikají například druhy *Agave utahensis* var. *eborispina*, *Agave parryi*, *Yucca schidigera* či *Opuntia nicholii*.

V západní části zahrady byl na střeše budovy ředitelství založen aklimatizační pokus s ohledem na využití sukulentních rostlin v zahradnické praxi. Extenzivní střešní souvrství s mocností substrátu pouze 10 cm s plnou sluneční expozicí a bez dodatečné zálavy nabízí prostor pro využití sukulentů. Byly vysazeny druhy z rodů *Opuntia*, *Yucca*, *Agave*, *Lewisia*, *Maihuenia*.

Agave utahensis
var. *eborispina*

Sbírka jehličnanů

Dopěstovaný materiál ze zásobních školek doplnil a tematicky scelil menší jednodruhové expozice v severní části zahrady o kultivary druhu *Cryptomeria japonica* a *Picea glauca*.

Geografické expozice

Jako v předešlých letech pokračovaly výsadby především ze sběrů expedic botanické zahrady v Číně. Z mnoha taxonů lze uvést např. rody *Crataegus*, *Viburnum*, *Caragana*, *Pyrus*, *Hippophae*, *Picea*, *Thuja*. Z bylin přibýly rody *Iris*, *Hemerocallis*, *Allium* a další. Geografické expozice dospívají pomalu, rychlost růstu určují jejich dřevití patriarchové. Urostlé kužele *Cedrus deodara* v geografické expozici „Himaláj“ dospěly podsadbou bylinného patra bergenii, kosatců a trav. Vyvrácené pařezy dodaly dramatičnosti horské scénérie.

Dřevokazné houby

Pěstební probírky v lesních expozicích za sebou nechávají nepříjemná mementa – pařezy. Jejich odstraňování je náročné. Proč si tedy nevzít na pomoc přírodu a nevyužít přirozený rozklad dřevní hmoty mycelií hub. Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou bylo naočkováno několik desítek pařezů. Vzniká tak sbírka dřevokazných hub v zastoupení: hlíva plicní, hlíva ústříčná, šitake, třepenitka a další.

Picea abies Acrocona

Cryptomeria japonica – habitus

Očkování dřevokazných hub

Nové dubové obruby
trvalkových záhonů

05

Odborná činnost

Alena Nováková

kurátorka letniček, dvouletek, balkonových rostlin a cibulovin

Letničky

Bezmála pětinu z pěti set vystavovaných letniček představují původní botanické taxony, větší část sbírky tvoří šlechtěné odrůdy. Mezi nimi nejvíce upoutávají pozornost méně známé druhy, jako jsou okrasné formy zelenin – mangold s barevnými řapíky, stříbrné růžice artyčoku a kapusty se zkadeřenými nebo stříhanými listy na vysokých stoncích či v úhledných hlávkách. K podobně nápadným rostlinám patřily skočce *Ricinus communis* vysazené v rámci výstavy Jedovaté rostliny ve větším počtu odrůd. Rostlin ohrožujících lidské zdraví se našlo mezi letničkami více, například koukol *Agrostemma githago*, náprstník *Digitalis purpurea*, tabák *Nicotiana* spp., mák *Papaver somniferum*, sluncovka *Eschscholzia californica* a celá řada dalších. Největší důraz je u letniček přece jen kladen na krásu, jak dosvědčují novinky oceněné zlatou medailí. V roce 2014 zvolila Mezinárodní organizace Fleuroselect šampiónem mezi letničkami odrůdy *Zinnia* 'Zahara Sunburst', *Zinnia* 'Profusion Double Hot Cherry' a *Pelargonium* 'Pinto Premium White to Rose'.

Barevné uspořádání
letničkového záhonu

Výsadba letniček
oceněných
Fleuroselectem

Nejjedovatější letnička
Ricinus communis

Balkonové rostliny

Rostliny, které lze definovat jako vegetativně množené letničky, se v teplejším období roku uplatňují v gabionové zídce a decentních keramických nádobách na atraktivních místech Ornametální zahrady. Sběrka čítající dvě stovky taxonů zahrnuje jak moderní hybridy rodů *Bacopa*, *Bidens*, *Diascia* či *Osteospermum*, tak osvědčené druhy vysazované již v historických zahradách. Zástupcům tradičních rodů jako je africká kopřiva *Solenostemon*, pařížská kopretina *Argyranthemum*, molice *Plectranthus*, smil *Helichrysum petiolare* či irezína *Iresine* patřilo významné místo na výstavě Rostliny našich prababiček.

Ke sbírce balkonových rostlin neodmyslitelně patří i pelargonie, jejichž dvě stovky šlechtěných odrůd tradičně zdobí střed Ornametální zahrady. Ve spolupráci s nadšenými sběrateli a pěstiteli z ČZS SZO Pelargonie se na přelomu května a června 2014 uskutečnila první burza muškátů, na které měli návštěvníci možnost zakoupit pelargonie velkokvěté, převislé, vonné, miniaturní, pestrolisté, anđelské, jednoduše kvetoucí i plnokvěté.

Cibulnaté rostliny

Ve sbírce najdeme více než tisíc šlechtěných odrůd cibulovin vysazených zejména v expozici cibulnatých a hlíznatých rostlin v Ornametální zahradě. V letošním roce se podařilo rozšířit kolekce rodu *Eucomis* na 15 taxonů, *Crocasmia* na 10 taxonů a *Agapanthus* na 15 taxonů. Po celkové rekonstrukci skalky s drobnými cibulovinami v loňském roce následovala letos revitalizace sousední skalky a odstraněné jalovce nahradilo 20 skupin nízkých tulipánů, narcisů, ladoněk, šafránů a kosatců sítkovaných.

Novou expozicí pro vzácnější stínomilné rostliny Středomoří, Asie a Severní Ameriky se stal skleník v lese, kde kromě drobných dřevin, kapradin a orchidejí našlo svůj domov i 10 taxonů bramboříků (*Cyclamen*).

Nejcennější část sbírky cibulovin umístěná v zázemí představuje genofond běžných i vzácných botanických druhů původem ze Středomoří a Blízkého Východu (1 000 taxonů) a Jižní Afriky a Střední Ameriky (600 taxonů). Snad díky většímu počtu slunečných dní v předjaří nás letos po dlouhé době potěšila svými květy majestátní *Boophone disticha* a několik zástupců rodu *Haemanthus*, z jehož pětadvaceti popsanych druhů je ve sbírce dobrá polovina.

Eucomis pallidiflora
subsp. *pole-evansii*

Boophone disticha

Letnička *Hortensia
macrophylla*

Mezinárodní aktivity

REPREZENTACE PRAHY V PROJEKTU
CERVIA CITTA GIARDINO – MAGGIO IN
FIORE V ITÁLII

Botanická zahrada letos již podeváté zastupovala hlavní město na přehlídce zahradnických expozic v projektu Cervia Citta Giardino – Maggio in Fiore v severní Itálii.

Realizace květinové expozice v Cervii proběhla 4.–9. 5. 2014. Expozici vytvořili tři pracovníci odborného oddělení (Alena Nováková, Jan Hruška, Petr Seemann), společně s autorem návrhu Ing. Jiří Martinkem, PhD. (přednášejícím na Zahradnické fakultě MENDELU v Lednici).

Ústřední myšlenkou expozice je 45. výročí založení Botanické zahrady Praha. Kolemjdoucí návštěvníci se na chvíli mohou přenést do magického světa pařeníšť, ve kterých se ukrývají botanické poklady z celého světa. Kompozici této expozice tvoří vyvýšené záhony ve výrazných barvách loga hl. m. Prahy, v nichž kvetou i stejně barevné květiny. Vyvýšené záhony jsou propojené pruhy šterku terakotové barvy. Důležitou součástí každého záhonu jsou hliněné kvě-

tináče všeho druhu. Ty naše, navlečené na kovových tyčkách, zdůrazňují vertikální linii expozice, stejně jako reklamní vlajky s logy HMP a botanické zahrady.

Zahradnické expozice v projektu Cervia Citta
Giardino – Maggio in Fiore v severní Itálii

05

Odborná činnost

Vlastík Rybka

kurátor tropických rostlin

Rašeliniště

Byla dokončena rozsáhlá rekonstrukce rašeliniště v severní části zahrady. To nakonec muselo být kvůli invazi přesličky pořádně vyčištěno až do základů a zcela obnoveno. Během zimy 2013/2014 se na jeho obnovený povrch vrátil posbíraný a uskladněný rašelíník a na jaře bylo rašeliniště znovu osazeno původními rostlinami. Růst rašelíníku zatím není tak výrazný, jak odborníci očekávali, přesto je již hned v prvním roce rašeliniště výrazným biotopem. K hlavním nápadným rostlinám patří zejména početné původní i nově dosazené masožravé špirlice *Sarracenia*, mucholapka podivná *Dionaea muscipula* i různé rosnatky *Drosera*. Podařilo se nové dosadit i mnoho středoevropských rašeliništních druhů jak vřesovcovitých keříčků, tak různých travin z čeledi šáchorovité včetně výrazných suchopýrů.

Rojovník (*Ledum*)

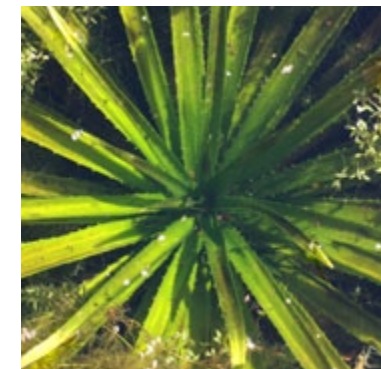

Dokončená rekonstrukce rašeliniště v severní části zahrady

Jezero

Jezero je stabilizovaný biotop, přesto je v něm jako v každém vodním prostředí výrazná dynamika. Proto muselo být v létě poměrně důkladně vyčištěno. Pro usazení příbřežních rostlin v květináčích byly použity nové dřevěné lavice, takže současný vzhled příbřeží je pro oko příjemnější. Z nových rostlin se ve vodě dobře rozvinul vzácný rdest prodloužený *Potamogeton praelongus* a na břehu prvně kvetly statné druhy mléč bahenní *Sonchus palustris* a kopretina luhovnice pozdní *Leucanthemella serotina*.

Rezan pilolistý (*Stratiotes aloides*)

Orobinec úzkolistý (*Typha angustifolia*)

Jezerní biotop

Píščina

Na jaře došlo k výraznému rozšíření píštěiny a jejímu rozdělení na českou a panonskou část a také na úsek přibližující vegetaci chudých neúživných bílých píšků, jaké najdeme na Třeboňsku a Dokesku. Tam se uplatňuje především nápadná tráva paličkovec šedavý *Corynephorus canescens* a drobná travička ovsíček časný *Aira praecox* spolu s brukvovitou rostlinou nahoprutkou písečnou *Teesdalia nudicaulis*. V české části píštěiny tvoří již od roku 2013 významnou součást český endemit hvozdík písečný český *Dianthus arenarius* subsp. *bohemicus*. Nově byla početně dosazena divizna brunátná *Verbascum phoeniceum*, smil písečný *Helichrysum arenarium* a pavinec horský *Jasione montana*. V roce 2015 by již měly tyto rostliny plně kvést. V panonské části se výrazně uplatnil jitrocel písečný *Plantago arenaria*, dvě brukvovité rostliny, a sice trýzel rozvětvený *Erysimum diffusum* a *Syrenia cana*. K nim byl dosazen ještě jednoletý prutnatý bytel vlnokvětý *Kochia laniflora*, již hezky kvetoucí hvozdík pozdní *Dianthus serotinus* a také statný šater latnatý *Gypsophila paniculata*, který na sebe květy upozorní až v dalších letech, kdy píštěina již bude v konečném, ještě větším tvaru.

Divizna brunátná (*Verbascum phoeniceum*)

Šťovík menší (*Rumex acetosella*)

Slanobýl (*Salsola*)

Horská část skleníku Fata Morgana

Nejvýznamnější novou rostlinou této expozice je zcela jistě pozoruhodný jehličnan *Phyllocladus hypophyllus* z jižní Asie, tato konkrétní rostlina pochází z Filipín. Nejzajímavějším faktem je, že tento strom prakticky téměř netvoří listy (jehlice), ale že jeho asimilační výživu převzaly ploché větévky (*kladodia*). Do asijské expozice rovněž přibyl zajímavý keř s pěknými růžovými květy. Je z čeledi *Actinidiaceae*, konkrétně se jedná o druh *Saurauia napaulensis* původem z Thajska.

Tropická část skleníku Fata Morgana

V prostoru jezera byly zavěšeny dva koše s vysazenými cykasy *Zamia pseudoparasitica*. Jedná se o jediný epifytně rostoucí cykas světa původem z Panamy. Čerstvě vyklíčené semenáčky botanická zahrada získala v roce 2010 a nyní dorostly do velikosti vhodné k expozičnímu umístění.

Do tropické části bylo vysazeno sedm nových druhů palem. K nejvýraznějším patří *Cyrtostachys renda* z jihovýchodní Asie, který je vysazen nedaleko jihoafrického epifytního kmene. Je nápadný svými sytě červenými kmínky, díky nimž získal jméno rtěnková palma. Zatímco tento atraktivní druh je pěstován poměrně často, *Sommiera leucophylla* patří k velmi vzácným palmám evropských skleníků. Je to drobný, nejvýše 2 m vysoký podrostový trsnatý druh z Nové Guineje s nedělenými sivě stříbrnými listy. Botanická zahrada jej získala jako malý semenáč v roce 2008 z havajské palmové školky, a teprve po šesti letech mohl být konečně vysazen, a to hned vedle statné palmy *Pelagodoxa henryana*, která je jeho nejbližší příbuznou. Ta se letos stala nápadnou dominantou této části skleníku.

Sbírkový zázemí

Nejcennějším přírůstkem v zázemí byl velkorysý cykasový dar z Montgomery Botanical Center na Floridě. Botanická zahrada získala darem dva semenáčky kubánského *Microcycas calocoma*. Je to jediný představitel svého rodu a poslední cykasový rod, který zde ve sbírce chyběl, a ani v České republice není pěstováno mnoho jedinců. Spolu s ním jsme získali ještě dvě vzácné zamie, a sice kolumbijský polopouštní statný druh *Zamia encephalartoides* a menší bahamský druh z pobřežních písečných dun *Zamia lucayana*. Z produkce vlastních semen nám vyklíčilo větší množství semenáčků vzácného a nádherného středoamerického cykasu *Zamia purpurea*.

Velká pozornost byla věnována sbírce mravencomilných rostlin s ohledem na připravovanou výstavu v roce 2015. Z návštěvy ve sbírkách nejlepšího znalce této skupiny Andrease Wistuby v Německu byly dovezeny mimo jiné semenáčky vzácné filipínské rostliny *Myrmephytum beccarii* a několik dalších z rodů *Hydnophytum* a *Myrmecodia*.

Zlepšení nastalo také v kolekci plavuní, Botanická zahrada Praha získala

darem několik velmi krásných nových druhů.

Poprvé zde vykvetla málo pěstovaná jihoafrická masožravá rostlina *Roridula dentata*. Je to keř původem z botanické zahrady v Bonnu a nyní při výšce 1,2 m poprvé kvete. Její pěstování není až tak náročné jako proces získávání semen a jejich klíčení. Patří k druhům, jejichž semena k vyklíčení v přírodě stimulují požáry, a tak je klíčivost v umělých podmínkách vždy poněkud nejistá.

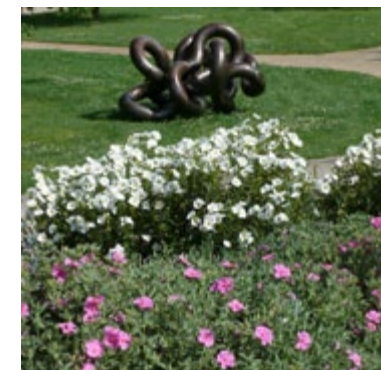
05

Odborná činnost

Petr Hanzelka

kurátor trvalek a trav

Soustředěná kolekce záhonových trvalek čítá na 2 500 druhů a kultivarů rostlin, nepočítaje sbírky kosatců, denivek, skalniček a hajních bylin. Sbírký záhonových trvalek jsou soustředěny zejména na druhy a odrůdy bylin vhodných na slunná stanoviště mezofytního a xerofytního typu. Sortiment sbírek je tvořen velkou měrou druhy původem ze severoamerických préríí a luk (*Helenium*, *Monarda*, *Rudbeckia*, *Echinacea*, *Phlox*, *Aster*) a jejich zahradními odrůdami (v řádech obvykle desítek kusů druhu popř. i více). Velmi významnou část sbírek bylin pro slunná stanoviště je tvořena také výběrem rostlin čeledi *Lamiaceae*, a to především rodem *Salvia* (zejména kultivary *S. nemorosa*), *Nepeta* (zejména kultivary *N. racemosa*), levandule (kultivary *L. angustifolia* a *L. x intermedia*) aj.

V expozici Ornametální zahrady je vysazeno několik druhů odolnějších cistů (*Cistus*).

Část záhonu se střeozemní vegetací poblíž kaple sv. Kláry

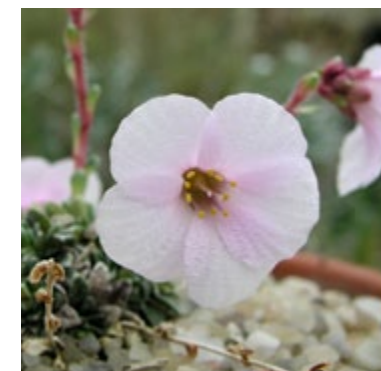
Část expozice dlužích (*Heuchera*) a kakostů (*Geranium*) v severním areálu zahrady

Do zadní části Aleje mistra Li-Pa byly doplněny převážně podrostové, půdopokryvné byliny jako *Mitella nuda*, několik odrůd *Fragaria vesca*, *Heuchera americana*, *Luzula sylvatica* a několik kultivarů *Astilbe* hybr.

Proběhla také rekonstrukce záhonu suchomilných trvalek v Ornametální zahradě. Na ploše byl doplněn substrát a obnovena výsadba veškerých bylin a trvalek. Nově byly vysazeny druhy jako *Kalimeris mongolica* 'Antonia', *Aster ageratoides* 'Ezo Murasaki' a 'Blaukuppel' či *Euphorbia fragifera*.

Nezahálelo se ani ve skalničkovém skleníku v areálu Sever. Původně zásobní skalničkový skleník byl vybudován do podoby vrstevnaté skalky a mimo domácích kultivarů lomikamenů zde byly doplněny choulostivější druhy skalniček z oblasti Středozeří, Severní Ameriky a Afriky.

Koncem léta byla dosazena poslední část expozice severoamerické prerie. Bylo zde vysazeno asi 35 druhů rostlin původem z oblastí krátko a středně stébelných préríí Severní Ameriky. Šlo kupříkladu o druhy jako *Bouteloua gracilis*, *Dalea purpurea*, *Dalea candida*, *Echinacea angustifolia*, *Echinacea paradoxa*, *Agastache foeniculum* nebo *Verbena hastata*.

Ve skalničkovém skleníku Areálu Sever je umístěna část sbírky českého šlechtění rodu lomikámen (*Saxifraga*), zde cv. 'Verona'

Trvalkový záhon na rozhraní lípové aleje a pivoňkové louky na areálu Sever

Aster ageratoides 'Ezo Murasaki' je jedním z nových exponátů na záhonu suchomilných rostlin v Ornametální zahradě.

Crithmum maritimum je ve Středozeří i významnou užitkovou rostlinou.

Část prémie obnovené v roce 2013, v podobném duchu se pokračovalo i v roce 2014.

06

Rekreačně estetická činnost

Akce

Fotofata – Kurz pro fotoamatéry

4. 1., 1. 2., 1. 3.,
5. 4., 3. 5., 7. 6.

Na základě velkého zájmu byl přidán podzimní termín 26. 10.

Fata Morgana, Ornametální zahrada Botanická zahrada a fotograf Topi Pigula odstartovali již potřetí půlroční fotografický projekt pro fotoamatéry. Ze šesti celodenních workshopů vznikla výstava nejlepších snímků exponovaných běžnou amatérskou technikou. Od ledna do června se tak každou druhou sobotu v měsíci v areálu Botanické zahrady sešlo patnáct milovníků fotografie, vybavených amatérskou fotografickou technikou. Po základním teoretickém úvodu vyrazili spolu s lektorem do „terénu“.

Večerní provázení 10. 1. — 22. 3.

Fata Morgana

1 831 návštěvníků

Tropický skleník se opět otevřel návštěvníkům a poodhalil jim roušku tmy, pod níž se skrývá tajuplná džungle. Dospělí i děti zažili cestu kolem světa doslova za 225 metrů, kdy se skleníkem ozývalo kuňkání desítek drobných žabek, které lze zaslechnout jen v noci. Dále atmosféru setmělého skleníku dokreslilo tajemno vyvolávající osvětlení a ti statečnější byli podrobeni efektivnímu zvukovému doprovodu prudké pralesní bouře.

Pro romanticky naladěné a zamilované duše pak botanická zahrada připravila nevšední valentýnské provázení, kdy nabídla k ochutnávce vína z vinice sv. Kláry a obdarovala páry valentýnkou; dámy pak navíc dostaly i květinu.

Přednáškový cyklus 16. 1. — 27. 3.

Výstavní sál
319 posluchačů, z toho 55 neplaticích (zaměstnanci)
Celkem jedenáct přednášek se uskutečnilo v zimním cyklu, z toho osm bylo věnováno přírodě Čech a Moravy, zbylé čtyři přednášky se zaměřily na dalekou cizinu. Přednáškový cyklus je tradiční akcí botanické zahrady a opět se ho účastnili jak skalní posluchači, tak i lidé, kteří přišli na konkrétní téma.

16. 1.	Stromy v naší botanické zahradě
	Tomáš Vencálek
23. 1.	Jedovaté rostliny
	Jana Arcimovičová
30. 1.	Oranžerie a rostliny pro ně určené
	Eduard Chvosta
6. 2.	Zimní ptačí hosté
	Jaroslav Škopek
13. 2.	Zelené koření
	Jarmila Skružná
20. 2.	Mexiko – domovina nejznámějších akvarijních rybek
	Roman Slaboch
27. 2.	Provence s vůní levandule
	Petr Hanzelka
6. 3.	Japonské zahrady
	Robin Šoén Heřman
13. 3.	Orchideje a tilandsie poloostrova Yucatán (Mexiko)
	Zlatko Janeba
20. 3.	Orchideje jižní Evropy
	Jan Ponert
27. 3.	Květena africké botanické zahrady Kirstenbosch
	Eva Smržová a Vladislav Černý

Zimní ptačí hosté 18. 1. — 23. 2.

Ornamentální zahrada, výstavní sál
1 200 návštěvníků, z toho 650 dětí
Výstava doprovázená fotografiemi seznámila návštěvníky s nejzákladnějšími druhy ptáků, kteří nás v období od podzimu do předjaří navštěvují, a ukázala, kterými plody se u nás tou dobou živí. Větší pozornost byla věnována havranu polnímu, brkoslavu severnímu a křivce obecné. Na venkovní expozici jsme seznámili návštěvníky s hlavními druhy vodních ptáků, které je v zimě možno zastihnout na nedalekém zimovišti poblíž ZOO. Během výstavy využilo možnost rezervace 31 školních skupin. Program pro MŠ, ZŠ a SŠ seznámil žáky s životním stylem drobného ptactva. Součástí akce byla i výtvarná soutěž pro dětské kolektivy i jednotlivce. Na téma, „Ptactvo našich zahrad a parků“ přišlo 400 obrázků.

Kurátorská provázání 23. 1. — 9. 10.

Venkovní expozice, vinice sv. Kláry, skleník Fata Morgana
Průměr na provázání: 10 návštěvníků
Kurátoři nabídli 18 provázání po celém areálu zahrady, při kterých se návštěvníci mohli dozvědět mnoho zajímavostí o jednotlivých sbírkách a prostorách botanické zahrady. Mluvílo se nejen o stromech, kvetoucích dřevinách, různých trvalkách, letničkách, léčivkách, pivoňkách, kaktusech, hlíznatých a jiných, ale hovořilo se i s odrůdami pěstované vinné révy a o rybách a rostlinách v jezírku ve skleníku Fata Morgana.

Orchideje 7.—23. 3.

Skleník Fata Morgana, zásobní skleník
16 857 návštěvníků
Jarní atmosféru podpořila tradiční výstava orchidejí ve skleníku Fata Morgana. Návštěvníky potěšily bohatě kvetoucí hybridy osvědčených rodů, zajímavé novinky, které teprve mířily na trh, a také orchideje, které lze spatřit v původních pralesích Ameriky, Asie i Afriky. Pomocí fotografií živých rostlin jsme přiblížili orchidejové bohatství Vietnamu, poodhalili i tajemství opylování orchidejí a jejich rafinované figle, jak opylovače přilákat. Výstavu doplnila bohatá aranžmá tropických rostlin a orchidejí. Součástí akce byl již tradiční prodej orchidejí v zásobním skleníku a tabule o pěstování orchidejí v domácích podmínkách. Doprovodný program zahrnoval vždy víkendové semináře:

8.—9. 3.	Pěstitelský víkend
	ukázky pěstování orchidejí
15.—16. 3.	Přednáškový víkend
	povídání o orchidejích
22.—23. 3.	Aranžovací víkend
	ukázky moderního aranžování s orchidejemi

Motýli

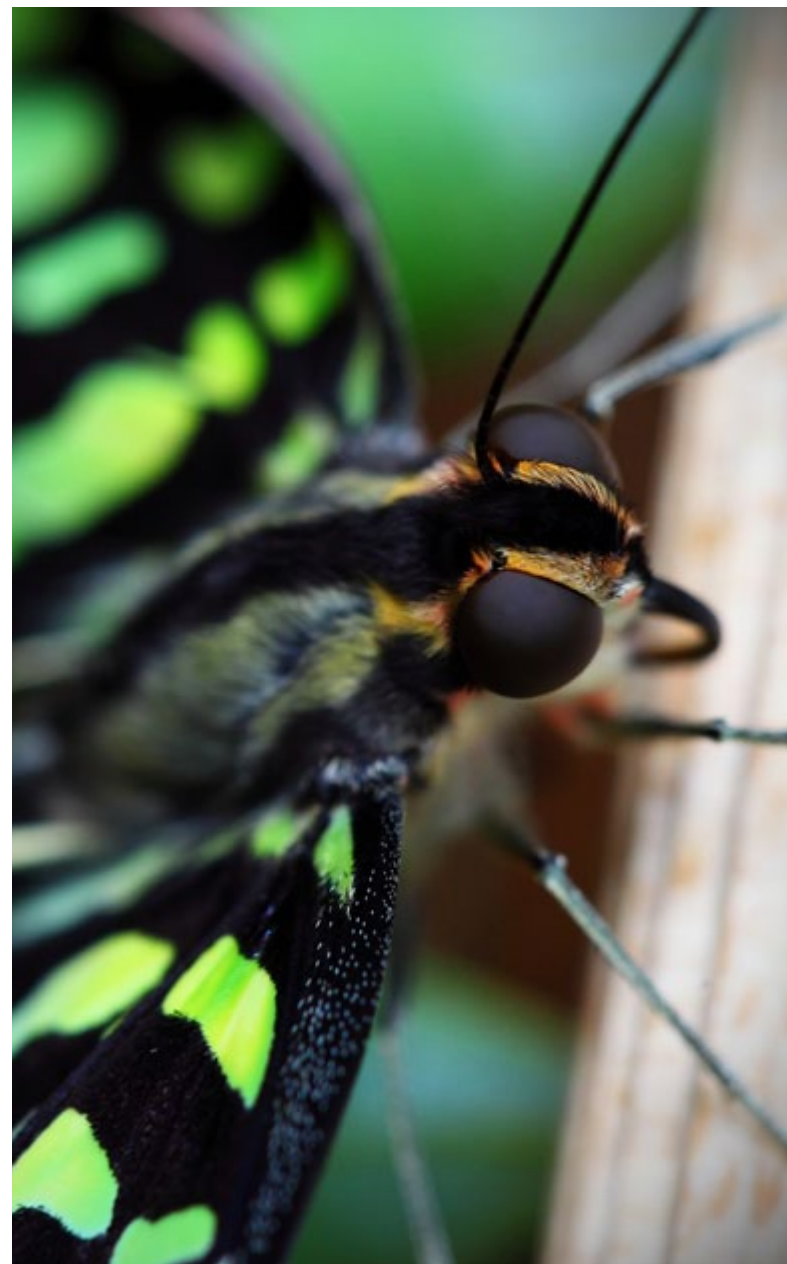
8. 4. — 11. 5.

Skleník Fata Morgana

72 358 návštěvníků

Na již 12. výstavě tropických motýlů, jejichž kukly dovážíme z anglického Stratfordu nad Avonou, bylo velkou atrakcí právě jejich líhnutí v „přímém přenosu“. Více než 4 000 kukel přicházelo po etapách po celou dobu výstavy a před očima návštěvníků se tak vylíhla celá plejáda atraktivních exotických druhů. Akci tradičně odstartovala MŠ Motýlek, která si připravila pásmo písniček a říkadel. Výstavu zpříjemnila návštěva Čajovny U Cesty a stánek s drobnými drobnými dárky z chráněné dílny nadace WS Handicap a o.s. Společnost DUHA.

Hlavním partnerem této akce byla Pražská plynárenská a.s.

Generálka na čarodějnice 25. 4.

Ornamentální zahrada

860 návštěvníků

Čarodějnice do zahrady na generálku dorazily opět s předstihem, a to v pátek 25. dubna.

Při generálce jsme společně s návštěvníky ozdobili barevnými pentlemi a poté postavili mini májku. Na pergole měli návštěvníci opět možnost opéci si buřtu, zazpívat si pěkné písničky, anebo se zastavit u stánku s občerstvením a vybrat si nějakou dobrotu či pro své děti čarodějné pomůcky. Ratolesti si mohly vyrobit své vlastní čarodějné čepice. Samozřejmě nechyběly ani zábavné soutěže.

Rostliny, které změnily svět 11.—27. 4.

Výstavní sál

3 530, z toho 139 nevidomých návštěvníků

Osmnáctá výstava pro všechny smysly seznámila nejen zrakově postižené návštěvníky s rostlinami, které změnily svět, konkrétně s příběhy brambor, chinovníku, bavlníku, kakaovníku, vybraných druhů koření. Kromě možnosti sáhnout si na všechny exponáty byla připravena i ochutnávka např. ručně vyráběné čokolády MAYSKÁ MANA, jehož majitelka K. Jeřábková darovala na vernisáž desítky různorodých druhů čokolád. Exponáty zapůjčilo Polabské národopisné muzeum v Přerově n., Textilní muzeum v České Skalici, České farmaceutické muzeum. Další exponáty zapůjčili A. Cvrček, manželé Vančatovi, J. Čermák. K. Hamouz z České zemědělské univerzity daroval odrůdu brambor Keřkovské rohlíčky, Přemysl Fiala (TEREOS TTD, a.s., Mělník) daroval homole cukrové třtiny, za darování exponátu děkujeme i V. Pekárkové. Stejně jako ty předchozí, doprovodil i letošní ročník výstavy zvukový průvodce zhotovený J. Litošem a M. Urbanovou,

popisky v braillově písmu, pozvánka L. Martíškové, popisky v braillově písmu napsané L. Tremlem.

Výstavu jsme pořádali ve spolupráci s RNDr. Ivou Vilhumovou, střediskem ELSA pro podporu studentů se specifickými potřebami ČVUT v Praze.

Medové odpoledne s Vyšehradskými včelaříky 10. 5.

Ornamentální zahrada

720 návštěvníků

Díky dlouhodobé spolupráci s Vyšehradskými včelaříky se uskutečnilo příjemné odpoledne, kdy se návštěvníci dozvěděli základní i podrobnější informace o včelách. S nadšením se soutěžilo o medové ceny. Akce se zúčastnily jak děti tak i dospělí.

Hudební procházky 11. 5. — 21. 9.

Ornamentální zahrada

Průměr na koncert: 27 návštěvníků

Cyklus nedělních koncertů krásné hudby se konal již devátým rokem. Neopakovatelnost koncertů konaných pod širým nebem si získal spoustu stálých posluchačů, jejichž věkové rozmezí se pohybuje od 1 roku do 100 let. V letošním cyklu se představilo během dvaceti koncertů třináct hudebních těles.

Kreslení a malování rostlin s Lucií Crocro 11. 5. — 21. 9.

Ornamentální zahrada

Na kurz se přihlásilo 36 dětí a 16 dospělých.

Umělecký kurz byl inspirovaný rostlinami v expozici botanické zahrady. Účastníci se pod odborným vedením pomocí různých výtvarných technik učili nacházet svůj osobní pohled na svět rostlin. Jednotlivé lekce byly tematicky zaměřeny.

Bonsaje 16.—25. 5.

Ornamentální zahrada, Japonská zahrada, výstavní sál

13 676 návštěvníků

V Japonské zahradě byly opět vystaveny desítky bonsajů z unikátní kolekce naší botanické zahrady i předních českých a zahraničních pěstitelů. Součástí expozice byly informační panely s texty a pérovkami bonsajových stylů. Výstava byla rozšířena o expozici onsjových misek, trávových bonsajů (Kusamono) a doplňkových rostlin (Šitakusa). Tato část byla v novém výstavním prostoru vedle Japonské zahrady. Ve výstavním sále pak proběhla výstava kame-nů suiseki a kaligrafií. Výstavu zaštitilo Velvyslanectví Japonska v ČR a konala se ve spolupráci s Česko-japonskou společností.

Doprovodný program o víkendech: skládání origami a cvičení Tchaj-ťi po celý den, provázení výstavou, přednášky, Ikebana, čajový obřad

Workshop – KUSAMONO – trávové bonsaje – pěstování bylin v miskách probíhal 17. a 24. 5.

Africké fialky a jejich příbuzní 20. 5. — 1. 6.

Skleník Fata Morgana

4 028 návštěvníků

Africká fialka je pokojová rostlina s velkým množstvím kultivarů proměnlivých barev květů a tvarů listů. Ve spolupráci se specializovanou základní organizací Českého zahrádkářského svazu – SAINTPAULIA, jsme představili celou řadu kultivarů i původních druhů Saintpaulia a zajímavé kultivary rodu Streptocarpus. Po celou dobu akce probíhal prodej a poradna pro pěstitele.

Noc kostelů 23. 5.

Kaple sv. Kláry

72 návštěvníků

Podruhé se botanická zahrada zapojila do této akce, která je pozváním všech lidí dobré vůle ke společnému setkání a k objevování krásy křesťanských výtvarných a architektonických pokladů. Návštěvníci tak mohli zdarma obdivovat naaranžovanou kapli a zúčastnit se kulturního programu – divadelní představeníčko dětí vinořské farnosti, koncertní vystoupení pod vedením Dušana Čecha, pěvecké vystoupení sboru Kůrovci ze Cvrčovic, sboru Resonance a ztišení se během liturgických čtení a modliteb. Historickou odbornou přednášku o kapli sv. Kláry lektoroval pan ing. arch. J. Bradáč. Pro děti i dospělé byla připravena zajímavá soutěž. Po celou dobu byla otevřena vinotéka s občerstvením na vinici sv. Kláry. Všichni účinkující vystoupili bez nároku na honorář. Děkujeme.

Muškatová burza 30. 5. — 1. 6.

Venkovní expozice

3 078 návštěvníků

Ve spolupráci s SZO ČZS Pelargonie se uskutečnila burza muškátů a pěstebních přebytků, která navazuje na úspěšné výstavy pelargonii. Na své si přišli sběratelé těchto zajímavých, pěstitelsky vděčných rostlin. Spolu s nákupem se všem dostalo odborné porady jak pěstovat, množit a přechovávat tento různorodý botanický druh.

Aranžovací semináře

31. 5. – šperky z PET lahví

6. 9. – ošibana

4. 10. – lepený věnec

Administrativní budova a výstavní sál

Celkem se seminářů zúčastnilo 34 lidí.

Na workshopy byla třeba rezervace.

Během nich si účastníci vyrobili spoustu zajímavých a užitečných věcí a hlavně získali potřebné sebevědomí, že jsou schopni vytvořit něco skutečně originálního.

O dílny byl zájem a budeme pokračovat v následujícím roce.

Jedovaté rostliny 3. 6. — 31. 8.

Venkovní expozice

23 875 návštěvníků

Výstava Jedovaté rostliny byla nejrozsáhlejším výstavním počinem letošního roku, na němž se podíleli všichni odborní kurátoři. Návštěvníci se měli možnost seznámit s jedovatými rostlinami napříč sbírkami, kontinenty i historickými obdobími. Co to vlastně je jedovatá rostlina, kdy ještě léčí a kdy už je nebezpečná? Které jedovaté rostliny pěstujeme v našich domácnostech a ani o nebezpečí nevíme? S jakými nejedovatějšími druhy se můžeme setkat v naší přírodě a které pěstujeme v našich zahradách? Co dělat při otravě rostlinami? Výstava probíhala ve výstavním sále, skleníku Fata Morgana a především ve venkovních expozicích, kde se návštěvníci mohli vydat po stezkách jedovatých dřevin, bylin a užitkových rostlin a seznámit se s rostlinami přímo v terénu... Součástí výstavy byly komentované prohlídky, programy pro školní skupiny a soutěž. Partnerem výstavy bylo České farmaceutické muzeum.

Botanické ilustrace 3.—22. 6.

Skleník Fata Morgana
3 338 návštěvníků

Čtvrtý ročník soutěže O nejlepší botanickou ilustraci, kterou vyhlásila Přírodovědná společnost a její internetový magazín Botany.cz společně s botanickou zahradou. Do soutěže se přihlásilo osmnáct amatérských, ale i profesionálních výtvarníků z celé České republiky, Slovenska, Itálie, Velké Británie, Maďarska a Keni, mezi soutěžícími byli studenti uměleckých škol, výtvarníci s profesionální zkušeností, ale i nadšení amatéři, pro něž byla tato výstava veřejnou premiérou. Vyhlášení nejlepší ilustrace proběhlo 22. 6. ve skleníku Fata Morgana.

Výsledky hlasování odborné poroty:

1. místo Pavla Dvorská
2. místo Ludmila Businská
3. místo Nikola Hendrychová

Suška—Rais 13. 6. — 21. 3. 15

Výstava ocelových sochařů
Čestmíra Sušky a Lukáše Raise

Venkovní expozice

Kovové sochařské dílny pánů Sušky a Raise obohatily venkovní expozice. Celkem bylo k vidění osmnáct objektů, z nichž dva se již v prostorách zahrady nacházely – Raisovy Lamy v expozici Stráž a Banka vůní téhož autora, která je umístěna na vinici sv. Kláry. Skulptury byly v mnohém inspirovány přírodou, a to nejen vizuálně. Zobrazily až paradoxní kombinaci křehkosti a odolnosti. Stejně tak je tomu i ve světě rostlin. Mapku s rozmístěním soch bylo možné vyzvednout na všech pokladnách. Výstavu doplnila v září nová rozhledna Čestmíra Sušky, která je přístupná denně v době otvíracích hodin od 21. března do 31. 10. K výstavě také vznikl kalendář.

Pražská muzejní noc 14. 6.

Fata Morgana, vinice sv. Kláry
Spočítali jsme 4 383 návštěvníků.
Během třetího ročníku Pražské muzejní noci byla letos kromě skleníku Fata Morgana zpřístupněna i vinice sv. Kláry. Obě expozice nabídly program, který návštěvníky vtáhl do nevšední atmosféry vlahé červnové noci.

Trvalkové dny se zaměřením na jedovaté rostliny 20.—22. 6.

Ornamentální zahrada
2 500 návštěvníků
Botanická zahrada připravila dny věnované trvalkám společně s Českým spolkem perenářů. Letošní ročník byl zaměřen na jedovaté rostliny, ale objevilo se i několik novinek ze světa trvalek. Během zajímavé akce provázela kurátorka trvalek Petr Hanzelka

Den Prahy 7 21. 6.

Stromovka
Den Prahy 7 je tradiční akcí, na níž se prezentují všechny významné subjekty, které na Praze 7 zastávají nějakou významnější úlohu. Událost probíhala v parku Stromovka a jako každý rok ji navštívilo několik tisíc lidí, a to nejen z Prahy 7. Ve Stromovce jsme prezentovali právě probíhající akce v botanické zahradě i programy, které zahrada nabízí pro školní skupiny a dětské kolektivy. Pro děti i dospělé byly připraveny zajímavé aktivity na tematiku rostlin.

Piknik v botanické 22. 6.

Ornamentální zahrada
550 návštěvníků
V rámci oslav vystoupily folklórní kapely, cvičenky sportovního aerobiku, byly připraveny znalostní soutěže pro děti a dospělé, prodávaly se mapy a turistické vybavení. Poprvé byla představena bosá turistika. Na pikniku proběhlo vyhodnocení a losování výherců razítkové soutěže „Štemplmánie“.

Fotofata 2014 7. 7. — 31. 8.

Stráž
Během výstavy navštívilo zahradu 17 935 lidí.
Půlroční fotografický projekt zaměřený na amatérské fotografie vyvrcholil výstavou jejich nejlepších snímků. Akce proběhla ve spolupráci botanické zahrady s novinářem a fotografem Topim Pigulou. Kurzem prošlo celkem 85 fotoamatérů.

Květiny našich prababiček 2.—31. 8.

Venkovní expozice, severní část, foliový skleník

7 964 návštěvníků

V netradičních výstavních prostorách se podařilo vytvořit milou, populární a odbornou výstavu, kterou prošlo téměř 8 000 návštěvníků. Organizačně náročný projekt, na němž se podílelo mnoho externistů z řad zahradníků ale i příznivců botanické zahrady. Výstava byla doplněna prodejem rostlin a pěstebních přebytků zahrady. Mnozí z návštěvníků objevili kouzlo severní části právě během této výstavy.

Indiánské léto v botanické zahradě 25.—29. 8.

Příměstský tábor
venkovní expozice

Již pátý ročník příměstského tábora se letos opět uskutečnil na venkovních expozicích botanické zahrady. Tábor tematicky využíval kulisu prerie a indiánských stanů tee-pee, které každoročně na venkovní expozici dotvářejí atmosféru života prérijních indiánů. Táboru se zúčastnilo třicet dětí ve věku od 7 do 14 let, které měly možnost připravovat na tábořišti indiánské pokrmy, vyrábět hudební nástroje, zahrát si mnoho her a najít nové kamarády. Akce se opět účastnily děti ze sociálně slabých rodin z Horních Počernic.

Semena a plody na cestách 6. 9. — 12. 10.

Výstavní sál, Ornamentalní zahrada,
Stráň, foliový skleník

19 776 návštěvníků

Výstava Semena a plody na cestách vtáhla návštěvníky do světa, který je běžně lidskému oku utajen. Pomocí elektronového mikroskopu se na velkoformátových fotografiích Viktora Sýkory odehrálo fascinující divadlo, které je každodenní rutinou života rostlin. Pod hledáčkem fotoaparátu semena ožila vlastním životem a odhalila nám fantazii neomezuující svět dokonalých tvarů, které však vycházejí z přírodních zákonů.

Výstava protkla celou zahradu od foliového skleníku, kde byl zachován galerijní styl prezentace fotografií přes velkoformátové tisky umístěné u jednotlivých rostlin přímo v expozici po prezentaci typických zástupců jednotlivých strategií šíření rostlin ve výstavním sále. Zde měl návštěvník možnost se dočíst mnoho zajímavostí ze světa rostlinných cestovatelů.

Vinobraní 13.—14. 9.

Vinice sv. Kláry
5 429 návštěvníků

I přes nepřízeň počasí se na vinici sv. Kláry sešli přední čeští i moravští vinaři a nabídli návštěvníkům to nejlepší ze svých sklípků. Došlo i na burčák a nechybělo ani víno z vinice sv. Kláry. Pro hladové bylo připraveno několik občerstvovacích míst s širokou nabídkou lákavých dobrot. A k tomu všemu opět pěkný doprovodný program k posezení, poslechu a k tanci na terase viničního domku. V sobotu zanotovali Holokrci a Schovanky, v neděli návštěvníky bavili Jitka Vrbová a Hot Jazz Praha a rock'n'rollóví The Fribbles.

Barevný svět dýní 27. 9. — 26. 10.

Venkovní expozice

5 411 návštěvníků

Podzim a dýně v zahradě patří neodmyslitelně k sobě. Je to nejbarevnější výstava, jakou si lze představit. I tato výstava se skládala z odborné a populární části. Letošním tématem byla čtyři roční období. Každý víkend byla k dispozici ve stánku s občerstvením dýňová polévka z „našich dýní“.

Vietnam a rezervace Hon Ba v Senátu 7.—20. 10.

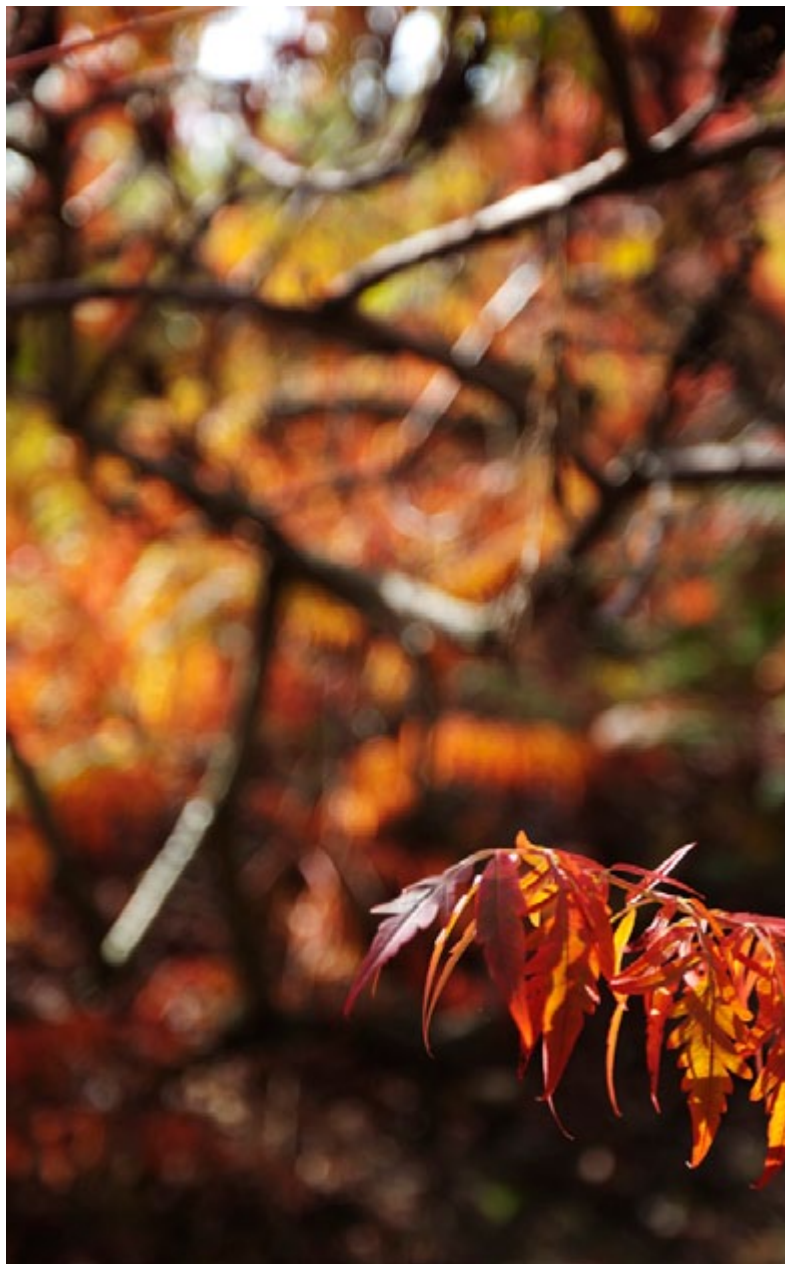
Předsálí jednacího sálu Senátu ČR

Vernisáže se zúčastnilo 90 hostů.

Botanická zahrada hl. města Prahy společně se senátorem Milanem Pešákem zorganizovala výstavu o vietnamské džungli. Zaměstnanci trojské botanické zahrady se v minulých letech zúčastnili několika významných a zajímavých výprav do srdce vietnamské džungle.

Stromy Příběhy, které neznáte 18. 10. — 4. 1. 15

Venkovní expozice, výstavní sál
Výstava představila výběr více jak čtyř desítek atraktivních dřevin, o nichž stálo za to se dozvědět se více. Dřeviny byly označeny informačními tabulemi a návštěvníci je prošli formou naučné stezky. Ve výstavním sále jsme připravili šišky, plody a ukázky řezů dřev. Do projektu se zapojili i externisté z řad dendrologů. Akci doplnila komentovaná prohlídka a zajímavé přednášky, kupříkladu o památných stromech Prahy.

City Trail Run 19. 10.

Venkovní expozice, vinice sv. Kláry
826 běžců
Poprvé běžci závodu ČEZ City Trail Run navštívili i botanickou zahradu. V tuto dobu už měli v nohách téměř deset kilometrů. Start závodu byl v Petřínských sadech u Hellichovy ulice a následně závodníci vyběhli na Petřín a přes Jelení příkop, Letnou a Stromovku doběhli do botanické zahrady přes vinici, Ornametální zahradu, Stráň, lesní biotopy, aby pokračovali přes Podhoří a Bohnické údolí do cíle v Psychiatrické léčebně v Bohnicích. Za botanickou zahradu trať zdolala mluvčí Veronika Podušková.

Tvoříme z darů podzimu 25.—26. 10.

Stráň
2 527 návštěvníků
Podzimní tvoření z plodů přilákalo velké i malé návštěvníky. Výsledkem byla zvířátka, příšerky i jiné abstraktní objekty.

Halloween 31. 10.

Stráň a Ornametální zahrada
2 660 návštěvníků

Pro malé návštěvníky byl připraven halloweenský odpolední program, a to vlastnoruční dlabání dýní, soutěže, opékání špekáčků a posezení u ohně. Večer se konal průvod s rozsvícenými dýněmi.

Svatomartinské 11. 11.

Vinice sv. Kláry

Počet návštěvníků jsme odhadli na několik desítek, ale přesně jej nebylo možné určit.

Ochutnávání mladých vín patří k tradičním rituálům milovníků vína, kteří se již nemohou dočkat, až pozvednou sklenici svěžího a jiskrného moku z nové úrody lahodných hroznů z prosluněných vinic. V botanické zahradě se první mladá vína z Moravy a Čech ochutnala listopadu od 11 hodin ve viničním domku na vinici sv. Kláry. Zaplněná terasa i vinotéka nás ujistily v tom, že se této tradici u nás daří.

Adventní aranžovací víkend 29.—30. 11.

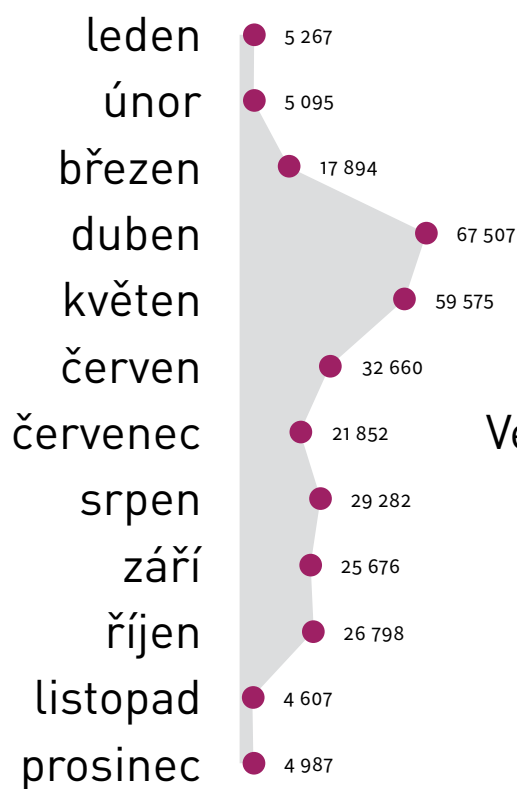
Administrativní budova

Zajistili jsme čtyři dílničky, kde si necelá stovka zájemců vyráběla vánoční doplňky a drobné dárečky. Mezi účastníky byli muži, ženy i odrostlejší děti. Byl zajištěn dostatek materiálu a zhotovené výrobky si hrdí majitelé odnesli domů. Adventní čas jsme odstartovali na výtečnou.

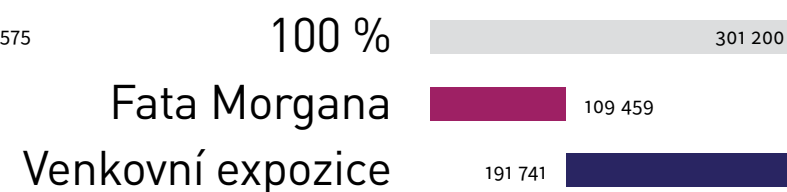
Adventní rozjímání 13. 12.

Ornamentální zahrada, kaple sv. Kláry
300 návštěvníků
I přes nabitý předvánoční program návštěvníci dorazili do kaple sv. Kláry, kde naslouchali biblickému čtení, vystoupení dětí zaměstnanců botanické zahrady, pěveckému souboru Resonance a koncertnímu vystoupení studentů D. Čecha. Před kaplí byl vystaven dřevěný betlém zapůjčený Psychiatrickou léčebnou v Bohnicích. Návštěvníky zahřály teplé nápoje podávané zdarma Čajovnou U Cesty. Komorní akce navodila adventní atmosféru a vyloudila spokojené úsměvy. Poděkování patří všem účastníkům, kteří vystupovali zdarma.

Návštěvnost akcí dle měsíců v roce

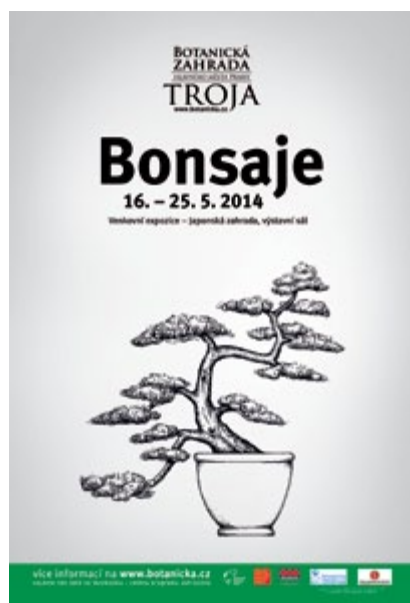
Podíl návštěvnosti akcí dle expozic

Propagace

Do trojské botanické zahrady si díky kampani nejen v pražské MHD našlo cestu přes tři sta tisíc návštěvníků.

06

Rekreačně estetická činnost

Kořeny osobností

K dnešnímu dni se do projektu Kořeny osobností zapojilo již šedesát osm osobností z různých oblastí kulturního a společenského života. Za mnohé jmenujme prezidenta Václava Havla, bývalou ministryni zahraničních věcí USA Madeleine Albrightovou, ale také režiséry Miloše Formana a Otakara Vávru, spisovatele Ivana Klímu, držitele Zlatého míče pro nejlepší evropské fotbalisty Pavla Nedvěda a Josefa Masopusta. Mezi známými osobnostmi, jejichž strom naleznou návštěvníci trojské botanické zahrady, patří také herečka Jiřina Jirásková, olympijská vítězka Věra Čáslavská, architektka Eva Jiřičná, zpěvačka Marta Kubišová, plastický chirurg Bohdan Pomahač a řada dalších.

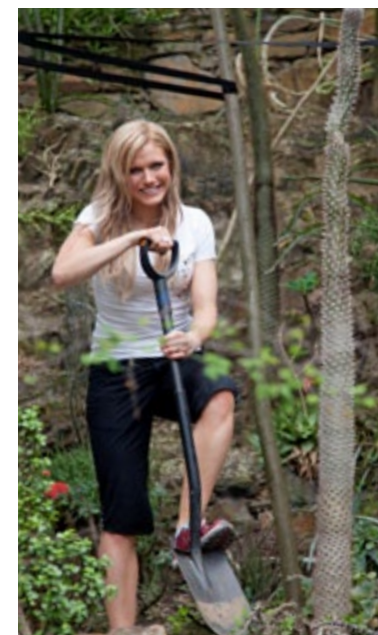
Cílem projektu je upoutat pozornost veřejnosti ke vzácnému přírodnímu bohatství, jímž zahrada disponuje, tedy jedinečným, ohroženým nebo téměř vyhynulým rostlinám a stromům. Podstatou Kořenů osobností je propojení jmen významných českých a světových osobností se vzácnými a ohroženými druhy rostlin, a tak povzbudit zájem veřejnosti o bližší seznámení s poklady rostlinné říše, které doposud zůstaly většinou z nás skryty.

Pachypodium Gabriely Soukalové

Vysazeno 27. května

Dvojnásobná držitelka stříbrné olympijské medaile z OH Soči 2014, biatlonistka Gabriela Soukalová, zasadila sukulent *Pachypodium geayi*. Letos se tak stala vůbec první významnou osobností projektu a zároveň pátou olympioničkou mající v Botanické zahradě Praha svůj strom či rostlinu. *Pachypodium geayi* pochází z jihozápadu ostrova Madagaskar. V přírodě dorůstá výšky až 10 m a patří tak mezi dva nejvyšší sukulentní druhy na světě.

Baobab Darii Klimentové

Vysazen 8. července

Slavná primabalerína se u nás představila v úplně jiné roli: vlastnoručně zasadila vzácný exemplář *Adansonia rubrostipa*. Jedná se o druh tropického stromu baobab, který byl dovezený přímo z Madagaskaru exkluzivně pro tuto příležitost. Trojský baobab pochází ze speciální školky dřevin na Madagaskaru, kam byl přesazen z volné přírody kvůli stavbě silnice. A už teď při své výšce čtyř metrů představuje raritu v České republice i v okolních zemích. Projekt podpořila společnost SECURITAS ČR s.r.o.

Kašťa Jiřího Kyliána

Vysazena 29. srpna

Jiří Kylián se stal dalším ze slavných, kteří si v trojské botanické zahradě vysadili svůj strom. Proslulý choreograf, držitel mnoha ocenění a bývalý umělecký ředitel Nizozemského tanečního divadla zasadil kaštku bělavou (*Sassafras albidum*), která pochází ze severoamerického kontinentu a jejíž dřevo voní po fenyklu.

Planika Vojtěcha Jasného

Vysazena 8. září

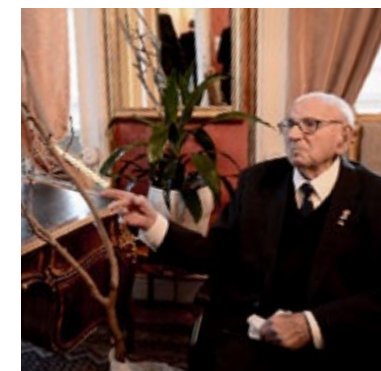
Možná i kvůli svému působení ve Spojených státech se režisér Vojtěch Jasný rozhodl zasadit v trojské botanické zahradě dřevinu rostoucí pouze na území Severní a Střední Ameriky, planiku Menziesovu (*Arbutus menziesii*). Strom, který ve své domovině dorůstá výšky až třiceti metrů, je znám pro své neopadavé kožovité listy a jedinečnou schopnost rychlé regenerace po zasažení požárem.

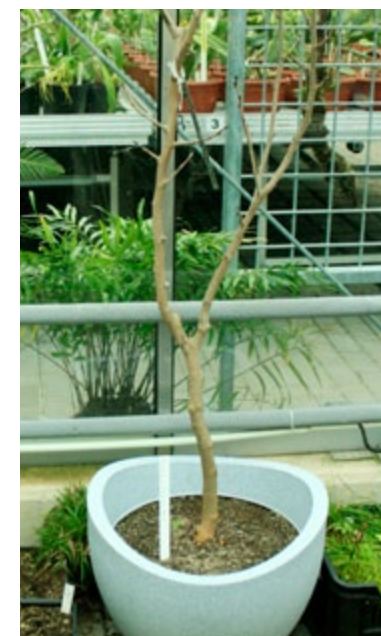
Moruše Nicholase Wintona

Darována 28. října

Na zahradě Wintonova domu v britském Meidenheadu již dvě staletí roste majestátní moruše černá (*Morus nigra*), do jejíhož stínu si Wintonovi sedají šestapadesát let a která symbolizuje stálost jejich harmonického rodinného života. Tento strom se však nikdy nepodařilo nikomu rozmnožit. Patrik Pašš, Wintonův blízký přítel, dle svých slov velmi toužil po tom, aby si potomka moruše mohl vysadit na své zahradě na Slovensku. Snažil se pět let, rok co rok odebíral rouby, ale bezúspěšně. Nakonec si pozval botanika prof. Ivana Hričovského a Stanislava Strošku, předního slovenského odborníka právě na moruše. V březnu roku 2010 odebrali společně celkem dvacet roubů, které letadlem přepravili na Slovensko. Přežily a zakořenily pouhé tři. To, že trojské botanické zahradě předá právě moruši černou, Nicholas Winton netušil. Původním stromem, který se měl stát součástí projektu Kořenů osobností, byl cedr. Pak se ale v hlavě Wintonovy dcery Barbary zrodil nápad, jak svého otce překvapit. Nechali jsme tedy ze Slovenska na Pražský hrad tajně přepravit onu třetí moruši, již dojatý sir Nicholas Winton s obrovskou radostí zahradě daroval. Pokud se bude stromu dařit, vysadíme jej v roce 2015.

Sir Winton i se svou moruší na Pražském hradě, kde převzal Řád bílého lva.

Moruše v zahradě rodiny Wintonových

Moruše Nicholase Wintona čeká na jarní výsadbu zazimovaná ve studeném skleníku.

Jasany Barbory Špotákové a Jana Železného

Vysazeny 29. října

Oštěpaři a držitelé olympijských medailí Barbora Špotáková a Jan Železný symbolicky vysadili severní částí zahrady jasanu. Dřevo amerického jasanu čtyřhranného (*Fraxinus quadrangulata* Michx.), který od dnešního dne patří Janu Železnému, je velmi pružné, proto se z něj od pradávna dělaly luky a oštěpy. Těž se využívá k produkci sportovního náčiní. Strom tedy nemůže mít lepšího patrona, než právě Železného, jehož s Barborou Špotákovou pojí nejen stejná sportovní disciplína, ale také úzký pracovní vztah trenéra a svěřenkyně i velké přátelství. Barbora si pak vysadila jasan zobanolistý (*Fraxinus chinensis* subsp. *rhynchophylla*), strom pocházející z Asie.

06

Rekreačně estetická činnost

Projekt Zahrada

Nové sloupky

Botanická zahrada je přístupná nejširší veřejnosti, včetně návštěvníků se speciálními potřebami. Právě na tuto skupinu je zaměřen náš projekt, v rámci něhož jsou návštěvníci seznamováni s rozmanitostí světa rostlin a živočichů. Hlavní metodou poznávání světa rostlin, ekologických souvislostí a zákonitostí přírody, je poznávání okolního světa všemi smysly. Cílem našich aktivit není příprava akcí pouze pro návštěvníky se speciálními potřebami, ale umožňuje všem účastníkům rovnocenný zážitek bez ohledu na jejich případný handicap. A naopak, všechny aktivity také umožňují přiblížit život s handicapem většinové společnosti.

Díky částce 292 500 Kč od Nadačního fondu Avast mohla botanická zahrada rozšířit informační systém o 26 nových dřevěných sloupků seznamujících návštěvníky především se zajímavými dřevinami. Všechny sloupky jsou opatřeny částí pro vidoucí i nevidomé návštěvníky. Sloupek je zároveň ozvučen v českém a anglickém jazyce. Ruská a německá mutace je k dispozici na pokladnách venkovních expozic od 1. dubna do 31. října, v této době je celý systém funkční.

Po vyzvednutí sloupčátek na pokladnách venkovních expozic proti záloze může u jednoho sloupku naslouchat např. celá čtyřčlenná rodina. Od 1. dubna 2015 tak bude celý systém nabízet informace o sedmaosmdesáti zajímavých staništi, zejména o dřevinách.

Jeřáb domácí, dřín obecný, břestovec síťkovaný, jalovec virginský, dub letní, dub zimní, buk lesní, ořechovec lysý, opuncie hnědoostná, tesaříkův dub, muřoul trojlaločný, hlavotis peckovitý, stewartie kaméliovitá, ořešák mandžuský, javor mléč, paulownie plstnatá, borovice sabinova, cypřiš arizonský, toreja kalifornská, vilín, eukalyptus gunni, prerie, trávy, tomel viržinský, hortenzie, mišpule německá.

06

Rekreačně estetická činnost

Spolupráce a partnerství v rámci
oddělení produkce akcí

Fond ohrožených dětí

Již popáté fotil Martin Šlehofer v botanické zahradě kalendář Fondu ohrožených dětí.

Výtěžek prodeje kalendáře bude použit na zajištění letních prázdninových pobytů pro děti z Klokánek. Hlavním smyslem celé akce je však upozornit na problematiku ohrožených dětí v České republice, posílit povědomí o činnosti Klokánek a propagovat činnost krizové linky pro matky, které tají těhotenství a porod. Kalendář seskládá z portrétových fotografií, které jsou doplněny konkrétními příběhy dvanácti dětí s neveselým životním příběhem, ale o to šťastnějším závěrem. Proto kalendář nese podtitul „Příběhy ohrožených dětí se šťastným koncem“. V listopadu pokřtil kalendář na rok 2015 muzikant Ondřej Brzobohatý ve skleníku Fata Morgana.

Česko – japonská společnost

Cílem Česko – japonské společnosti je napomáhat rozvoji porozumění, respektu a inspirace mezi obyvateli ČR a Japonska, uvedení japonské kultury do obecného povědomí české veřejnosti a stimulovat její zájem, o studium japonštiny a tradičních i soudobých japonských disciplín a ve spolupráci s partnerskými organizacemi v Japonsku a ČR podporovat zájem Japonců o českou kulturu a napomáhat integraci japonské komunity v ČR do místního prostředí. Letos spolupracovala botanická zahrada s touto společností zejména na květnové výstavě bonsajů a v rámci odborného poradenství ohledně expozice Japonská zahrada.

Křest kalendáře
Fondu ohrožených dětí

Vyšehradští včelařici

Botanická zahrada spolupracuje s Vyšehradskými včelařkami od roku 2010, kdy se děti staraly o dvě včelstva umístěná v expozici Středomoří. V roce 2013 byla včelstva přestěhována do vznikající expozice Medonosných rostlin a včelařství na expozici Stráň. V současné době jsou včelstva tři, z nichž jedno je během vegetační sezóny v proskleném úlu. Kroužek se aktivně podílí i na nově vznikající expozici Medonosných rostlin a včel. Spolupráce s včelařkami probíhala zejména v rámci květnového Medového odpoledne.

Čajovna U Cesty

Již několik let mohou na venkovní expozici návštěvníci pravidelně ochutnat širokou škálu čerstvě připravených čajů. Během některých výstav se nabídka rozšiřuje o čaje související s tematikou akce. Kupříkladu během výstavy orchidejí se nabízí sahleby na výstavě bonsajů zase japonské čaje. Čajovna poskytuje i odborný výklad ke všem nabízeným druhům a v případě potřeby poradí návštěvníkům s orientací či poskytnou základní informace k právě probíhajícím akcím. Během Adventního rozjímání zahřáli návštěvníky čajem zdarma.

O. s. Společnost DUHA

Již po šesté jsme podpořili Benefiční večer pro o. s. Společnost DUHA, a to darováním vín. Navíc od letošního ledna Duhová prádelna pere pro botanickou zahradu. Stánek Společnosti DUHA byl k dispozici víkendovým návštěvníkům výstavy Motýli a také během zářijového vinobraní.

Loukamosaic

Umělecký projekt od května 2014 pokračoval ve venkovních expozicích. Malí i velcí se pod vedením lektorky Lucie Crocro přišli učit, jak zobrazovat přírodu pomocí nejrůznějších výtvarných technik.

Srdcerváči

Nadační fond pro podporu zaměstnávání osob s tělesným postižením uzavřel s botanickou zahradou smlouvu o vzájemné spolupráci, ve které se botanická zahrada zavázala poskytnout v roce 2015 bezplatně prostory pro tyto zážitky – Snídaně v trávě, Být zahradníkem, Sklízet hroznové víno během vinobraní. Tento charitativní projekt nežadá jednostranně peníze, ale spíše duchovní a intelektuální obohacení, a to obou stran. Základem Srdcerváčů je online katalog, který obsahuje ojedinělé a výjimečné dárky a zážitky, které si nelze jinak koupit. Peníze z projektu jdou přímo a transparentně na podporu zaměstnávání lidí s postižením.

07

Edukativní činnost

Školy

Botanická zahrada využívá mnoho výukových materiálů. První z nich vznikly ve spolupráci s Trojským gymnáziem během projektů Trojskou kotlinou křížem krážem a Trojské trumfy pražským školám. První z nich je zaměřen převážně na práci s průvodcem a pracovním listem. Je určen především pro II. st. ZŠ a gymnázia. Projekt Trojské trumfy pražským školám je naopak určený pro studenty středních škol v rámci samostatné práce žáků.

Dále nabízíme výukové programy pro zbylé věkové kategorie (I. st. ZŠ a MŠ), které vznikly přímo v zahradě. Tyto programy jsou postaveny na principu tzv. didaktických balíčků a tematicky pokrývají jak skleníky Fata Morgana, tak venkovní expozici. Školní skupiny si mohou proto vybrat mezi klasickou prohlídkou s průvodcem, prohlídkou využívající pracovní listy a prohlídkou, která je založena na čerpání didaktických balíčků. Celkem botanická zahrada nabízí 24 výukových programů v mutacích, které jsou využitelné pro jednotlivé věkové kategorie.

Schola Pragensis

Veřejnost

Prohlídky jednotlivých expozic s průvodcem mají nejen v naší zahradě dlouho tradici, protože v tomto případě průvodce upozorní laického návštěvníka na zajímavé druhy či společenstva rostlin a přiblíží jim jejich význam pro člověka či přírodu. Objednávky takovýchto služeb nebyly v minulosti příliš časté. V posledních několika letech však dochází k postupnému zvyšování zájmu o ně. Letos se uskutečnilo celkem 772 prohlídek s průvodcem. Do tohoto počtu jsou zahrnuta jak klasická komentovaná provázení pro školní skupiny i dospělé návštěvníky, tak prohlídky expozice výroby vína s degustací i výukové programy na jednotlivá témata pro děti.

Již v roce 2012 byl zaznamenán vzrůstající zájem o prohlídky s průvodcem, kdy celkový počet provázení činil 276 za kalendářní rok a o rok později v roce 2013 jsme přesáhli počet 609. Nárůst je nejlépe patrný u všech typů doprovázených skupin od mateřské školy po dospělé návštěvníky. Provázení pro školní skupiny je možné každoročně navyšovat díky proškoleným průvodcům, z nichž většina je schopna vzdělávat skupiny

od mateřských škol až po gymnazisty či vysokoškoláky. Jejich schopnost pružně reagovat na poptávku umožňuje vyjít jednotlivým skupinám maximálně vstříc. Zároveň míra využití jednotlivých programů vzrostla v návaznosti na propojenost s probíhajícími výstavami (hmatová výstava, Jedovaté rostliny, Stromy) nebo v závislosti na nabídce netradičních témat, jakým je např. technologické zemědělství skleníku Fata Morgana.

Semináře pro pedagogy

Letos opět proběhly semináře pro pedagogy, které zahrada pořádá ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje. Akreditované semináře přibližují pedagogům nejen areál zahrady, ale i vzdělávací programy a možnosti, které zde mohou školy v rámci školních exkurzí využívat. Seminářů se letos zúčastnilo celkem 13 pedagogů.

Schola Pragensis

Metodičky pro vzdělání prezentovaly výchovně vzdělávací programy botanické zahrady na veletrhu školství Schola Pragensis, kde oslovovaly převážně učitele s nabídkou vzdělávacích programů a možností návštěvy zahrady se školní třídou. Souběžně byla oslokována široká veřejnost, jíž byla zahrada představena jako komplexní areál určený k rekreaci.

Schola Pragensis

08

Víno a vinice sv. Kláry

Letos jsme pokračovali v přípravě na vybudování nové části vinařské naučné stezky, kterou budou tvořit historické a již velmi zřídka pěstované odrůdy révy vinné, a to získáním dalšího množitelského materiálu z Výzkumné stanice vinařské na Karlštejně. Jedná se o tyto odrůdy: Sylvánské rané, Sylvánské Frohlichovo, Burgundské rané modré, Fratava, Modrý Janek, Portugalské bílé, Portugalské šedé. Připravené sazenice z těchto odrůd budou v roce 2015 vysazeny společně se sazenicemi z předešlého roku do nově budovaného návštěvnického okruhu věnovaného právě historii vinařství.

Ohlédneme-li se za rokem 2014 z pohledu vegetačního cyklu a sklizně, tak se jedná spíše o průměrný až lehce nadprůměrný rok. Vegetace u révy vinné začala se zhruba třítýdenním zrychlením, panovalo slunečné počasí s naprostým minimem srážek, kvůli nimž nemohla proběhnout pravidelná dosadba nových sazenic. Proběhly ideální podmínky pro kvetení révy a následný vývin bobulí s minimem jejich sprchnutí a vše nasvědčovalo tomu, že se bude jednat o vynikající ročník. Nicméně se počasí pokazilo v tu nejhorší dobu, kdy u révy probíhá zaměkání bobulí a dozrávání hroznů. Od poloviny srpna začalo chladné počasí

s vyšším podílem srážek, které pokračovalo až do sklizně. I přes tyto překážky bylo dosaženo celkem kvalitní suroviny pro výrobu vína.

Sklizeň ročníku 2014

Rulandské šedé	Pozdní sběr	cukernatost 22,1° ČNM	1 850 kg
Ryzlink rýnský	Kabinetní víno	cukernatost 19,6° ČNM	3 050 kg
Rulandské modré klaret	Pozdní sběr	cukernatost 21,4° ČNM	1 450 kg
Rulandské modré rosé	Pozdní sběr	cukernatost 21,2° ČNM	900 kg
Rulandské modré	Pozdní sběr	cukernatost 21,4° ČNM	2 050 kg
Müller Thurgau	Zemské víno	cukernatost 18,5° ČNM	960 kg
Modrý Portugal rosé	Zemské víno	cukernatost 18,5° ČNM	2 220 kg
Neronet	Zemské víno	cukernatost 22,0° ČNM	200 kg
Sauvignon	Pozdní sběr	cukernatost 22,5° ČNM	460 kg
Muškát moravský	Zemské víno	cukernatost 18,0° ČNM	740 kg
Tramín červený	Pozdní sběr	cukernatost 22,0° ČNM	600 kg
Klára	Víno	cukernatost 18,0° ČNM	2 600 kg
Stolní hrozny pro výrobu burčáku			3 100 Kg

Křest ročníku 2013 22. 4.

Vinice sv. Kláry

Slavnostní křest ročníku 2013 proběhl na Den Země terase viničního domku vinice sv. Kláry. Pozvání přijala část ansámblu pražského Studia Ypsilon a Gabriela Kratochvílová, držitelka titulu Česká Miss 2013. Principál Ypsilonky Jan Schmid spolu se svými kolegy Janem Jiráněm a Janou Synkovou popřáli ročníku 2013 hodně úspěchů. Mediálním partnerem celé akce byla televizní stanice Prima ZOOM. Její čestná zástupkyně Gabriela Kratochvílová pokřtila speciální edici vín, již si Prima objednala právě z vinice sv. Kláry. Po křtu, v rámci něhož nechybělo ani krátké představní ročníku 2013 a připítek všech hostů s ředitelkou zahrady Věrou Bidlovou, následovala degustace.

Křest ročníku 2013
se Studiem Ypsilon
a Českou Miss 2013
Gabrielou Kratochvílovou

Nabídka pro rok 2014

Letošní novinkou bylo cuveé Angelus, které je vyrobeno z odrůd Rulandské šedé, Sauvignon a Muškát moravský. Jinak tradiční cuveé Bílé z botanické se také představuje v novém, a to pod názvem Botanica v odrůdovém složení 70% Ryzlink rýnský a 30% Müller-Thurgau.

Ryzlink rýnský

České zemské víno
Obsah alkoholu: 10,50% obj
Zbytkový cukr: 11,1 g/l
Celkové kyseliny: 8,0 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 17. 10. 2013 při cukernatosti 19,0oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 2 000 láhví.

Modrý Portugal – Rosé

České zemské víno
Obsah alkoholu: 9,5% obj
Zbytkový cukr: 15,1 g/l
Celkové kyseliny: 7,0 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 15. 10. 2013 při cukernatosti 17,0oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 800 láhví.

Rulandské šedé

Pozdní sběr
Obsah alkoholu: 10,5% obj
Zbytkový cukr: 27,9 g/l
Celkové kyseliny: 7,6 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 15. 10. 2013 při cukernatosti 21,2oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 450 láhví.

Rulandské modré – Rosé

Kabinetní víno
Obsah alkoholu: 10,0% obj
Zbytkový cukr: 21,2 g/l
Celkové kyseliny: 7,1 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 15. 10. 2013 při cukernatosti 20,6oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 450 láhví.

Müller Thurgau

České zemské víno
Obsah alkoholu: 11,0% obj
Zbytkový cukr: 3,7 g/l
Celkové kyseliny: 6,3 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 15. 10. 2013 při cukernatosti 17,5oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 000 láhví.

Botanica

Ryzlink rýnský, Müller Thurgau
České zemské víno
Obsah alkoholu: 10,0% obj
Zbytkový cukr: 16,5 g/l
Celkové kyseliny: 7,5 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 17. 10. 2013 při cukernatosti 19,0oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 450 láhví.

Rulandské modré – Klaret

Pozdní sběr
Obsah alkoholu: 11,5% obj
Zbytkový cukr: 11,6 g/l
Celkové kyseliny: 7,5 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 15. 10. 2013 při cukernatosti 21,2oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 450 láhví.

Angelus

České zemské víno
Rulandské šedé, Muškát moravský, Sauvignon
Obsah alkoholu: 11,5% obj
Zbytkový cukr: 8,7 g/l
Celkové kyseliny: 7,0 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 15. 10. 2013 při cukernatosti 21,5oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 000 láhví.

Klára

Víno
Obsah alkoholu: 12,0% obj
Zbytkový cukr: 2,1 g/l
Celkové kyseliny: 7,1 g/l
Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 17. 10. 2013 při cukernatosti 18,0oČNM.
Tohoto vína bylo vyrobeno 1 450 láhví.

V roce 2014 jsme zaznamenali velký nárůst návštěvníků vinotěky. Již před koncem roku se naše zásoby vína ztenčily, mnoho lidí kupovalo naše vína nebo degustace jako vánoční dárek.

Křest slámového vína a vínovice ročníku 2011 16. 7.

Vinice sv. Kláry

Dnes už bývalý pražský primátor Tomáš Hudeček pokřtil hned dva unikátní nápoje, které byly vyprodukovány ze zdejších hroznů – slámové víno a vínovice. Hrozny pro výrobu charakteristického vína byly sklizeny začátkem října 2011, ležely čtyři měsíce v malých bedýnkách vystlaných slámou na půdě viničního domku a následně byly lisovány na šetrném, pneumatickém, membránovém lisu. Slámové víno bylo vyrobeno z hroznů Tramínu červeného a Ryzlinku Vlašského a botanická zahrada jím naplnila necelé dvě stovky půllitrových lahví. Na trojské vinici od letošního roku můžeme chlubit i pálenkou, a to vínovicí z ročníku 2013. Pro botanickou zahradu ji vyprodukovali v pěstitelské pálenici a lihovaru Střední valtické vinařské školy. Obsahuje 46,5% alkoholu, je chuťově jemná a má příjemnou nevtíravou vůni.

Tramín červený, Ryzlink vlašský

Slámové víno

vinařská oblast Čechy, podoblast Mělnická

vinařská obec Praha vinice svatá Klára

Bílé, sladké

Zbytkový cukr: 180,4 g/l

Celkové kyseliny: 7,1 g/l

Hrozny pro výrobu tohoto vína byly sklizeny dne 12. 10. 2011 a lisovány při cukernatosti 36,0oČNM.

Tohoto vína bylo vyrobeno 180 lahví.

Vinice s kaplí sv. Kláry

Křest slámového vína a vínovice s bývalým pražským
primátorem Tomášem Hudečkem

09

Hospodaření Neinvestiční příspěvek

▀▀ Rok 2014 sféře, ale
byl pro zejména
Botanickou v oblasti
zahradu investic.
hl. m. Prahy
opět rok
výrazně
dynamický,
a to nejen
v provozní

Provoz

Rok 2014 byl nastartován s provozním příspěvkem ve výši 78 599,8 tisíc Kč. S ohledem na zvyšující se ceny vstupů bylo více než jasné, že tyto prostředky jsou zcela nedostačující. Rozpočtovými opatření došlo ke korekci neinvestičního příspěvku nejprve o 37 tisíc Kč. RHMP schváleno usnesením č. 813 z 22. 4. 2014, dále ze dne 7. 10. 2014 o korekci ve výši 121 tisíc Kč – usnesení č. 2678 ze dne 7. 10. 2014, dále posílení o 3 000 000 Kč – usnesení 2809 a posílení o 1 500 000 Kč – usnesení 3122 ze dne 4. 12. 2014. Celkově tak neinvestiční příspěvek pro rok 2014 byl ve výši 83 257,8 tisíc Kč. Zahrada v hlavní činnosti za rok 2014 vykázala vyrovnané hospodaření, a to v hlavní činnosti s hospodářským výsledkem 0 Kč a doplňkové činnosti se ziskem 3 559,224 tisíc Kč.

Odpisy

Odpisový plán by počátkem roku stanoven ve výši 17 693 tisíc Kč. V průběhu roku byly plánovány četné akce, avšak některé byly dokončeny prakticky až v prosinci včetně následného zařazení a některé se nepodařilo realizovat a budou přesunuty na rok 2015.

Limit prostředků na mzdy

Pro rok 2014 byl schválen limit prostředků na výplaty 26 760 tisíc Kč, dále pak legislativně navýšeno na 26 850 tisíc Kč. Usnesením RHMP č. 2589/2014 bylo schváleno čerpání fondu odměn ve výši 1 500 tisíc Kč. Skutečné čerpání fondu odměn pak bylo ve výši 884 tisíc Kč.

09

Hospodaření

Investiční transfer

1

Byly podány tři žádosti o použití prostředků investičního fondu k zajištění financování dalších investičních akcí mimo investiční transfer:

Usnesením RHMP č. 404 ze dne 11. 3. 2014 bylo povoleno čerpání částky 4 740 tisíc Kč na akce č. 6936 Expozice, 6937 Infrastruktura, 3 – Trojská 144, 9 – Fokus, 7503 Areál západ a 8277 – Komunikace.

2

Usnesením RHMP č. 1497 ze dne 24. 6. 2014 bylo povoleno čerpání částky 4 356 tisíc Kč na akce 6936 Expozice, 6937 Infrastruktura, 3 – Trojská 144, 7503 Areál západ.

3

Usnesením RHMP č. 2125 ze dne 19. 11. 2013 bylo povoleno čerpání částky 1 309 tisíc Kč, a to na akce 6937 Infrastruktura, 7503 Areál západ a 6942 SZNR.

09

Hospodaření

Běžné výdaje

Výnosy

Rok 2014 byl přínosem především v ohledu udržení návštěvnosti, kdy si vstupenku do zahrady koupilo přes 300 tisíc lidí, což znamená mírné zvýšení oproti loňsku. Cílem pro následující roky je udržení tohoto vzrůstajícího trendu, a to i z důvodů navýšení tržeb. Procentuální přehled jednotlivých složek výnosů - viz strana 123.

Pokud se týká výnosů vybraných vládních institucí z transferů, pak majoritní podíl tvořil neinvestiční příspěvek.

Výnosy ve vedlejší činnosti

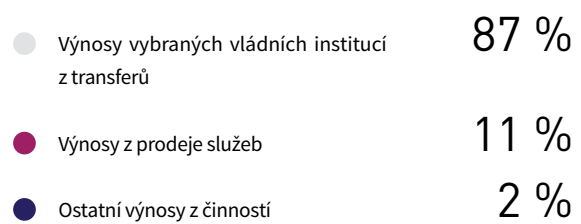
V roce 2014 se vedlejší činnost organizace rozvíjela, což je patrné i ze zvyšujících se výnosů z pronájmu a výnosů z prodeje zboží. V doplňkové činnosti se podařilo realizovat zisk ve výši 3 559,2 tisíc Kč. Tento trend je žádoucí udržet i v budoucích letech, neboť jeho přerozdělením do fondů rezervního a fondu odměn lze zajistit rozvoj a udržitelnost zahrady.

Náklady

Rok 2014 byl ve znamení výrazných úsporných opatření, která se projevila především v omezení nákladů na opravy a údržbu. Přes veškerá úsporná opatření se podařilo snížit spotřebu materiálu o cca 1% než v loňském roce a zároveň také klesla o 1% spotřeba energií. Naopak náklady na opravy a udržování vzrostly, a to z důvodu přidělení účelových dotací určených např. na výměnu polykarbonátů ve skleníku Fata Morgana či nákup pohonů ve FM. Botanická zahrada Praha v hlavní činnosti za rok 2014 ukončila hospodaření s vyrovnaným výsledkem. Procentuální přehled jednotlivých složek nákladů - viz strana 124.

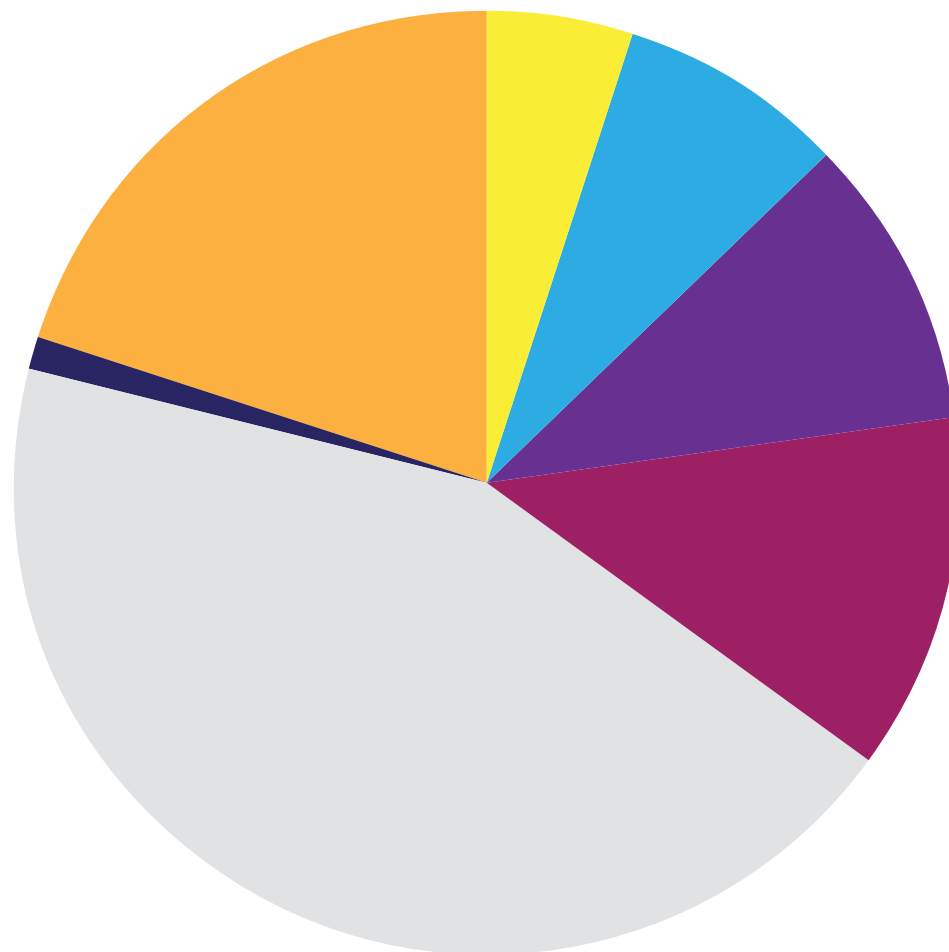
Náklady v doplňkové činnosti se vyvíjely rovnoměrně v návaznosti na růst výnosů, což lze zcela objektivně předpokládat. Zároveň botanická zahrada přistoupila i k zavedení motivačního systému hodnocení, což znamenalo růst osobních nákladů v doplňkové činnosti.

Výnosy – grafické znázornění

Náklady – grafické znázornění

	Spotřeba materiálu	5 %
	Spotřeba energií	8 %
	Opravy	10 %
	Ostatní služby	12 %
	Ostatní náklady	44 %
	Jiné náklady	1 %
	Odpisy a podobně	20 %

09

Hospodaření

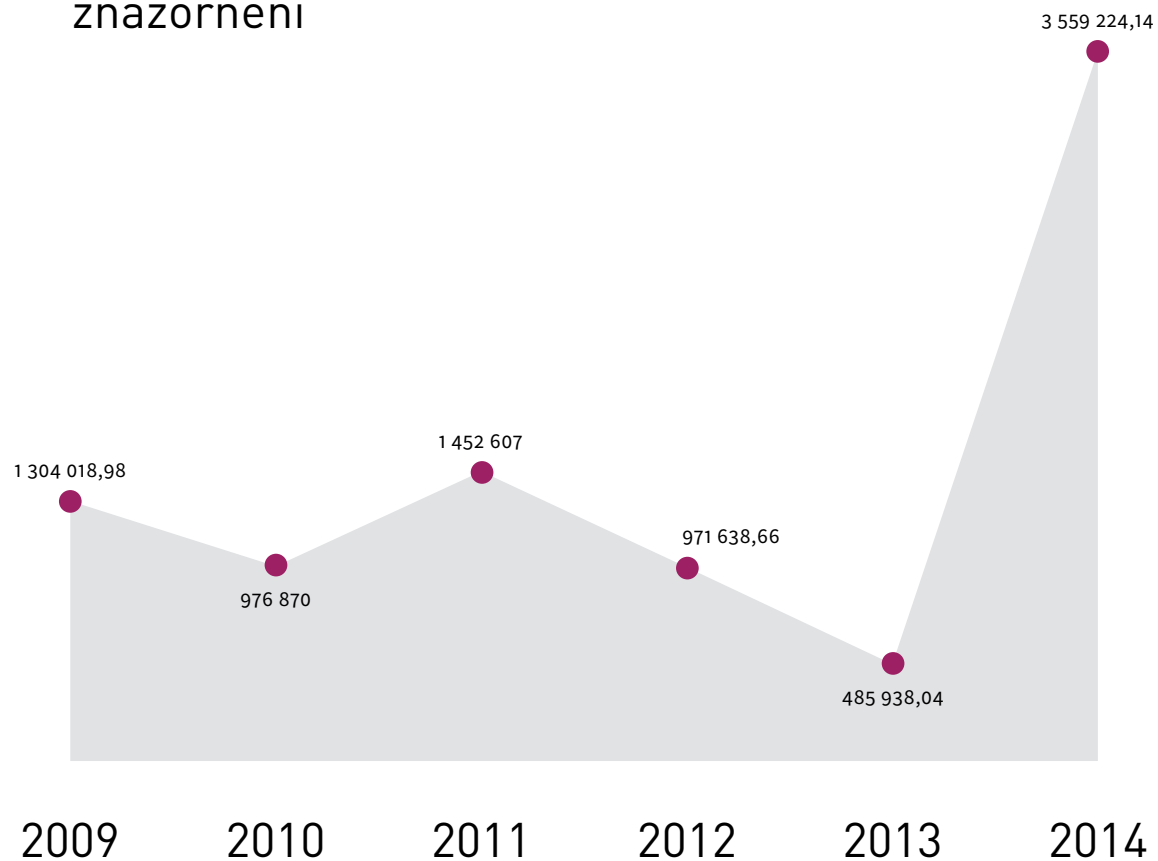
Doplňková činnost

Hospodářské výsledky 2009—2014

Rok 2014 byl ve znamení kladného hospodářského výsledku ve výši 3 559,2 tisíc Kč. Z důvodu podpory rozvoje doplňkové činnosti byly zaznamenány jednak vyšší výnosy současně s adekvátními náklady.

Ze zisku doplňkové činnosti bude použito 3 559,2 tisíc Kč. Zhruba 80 % částky bude přiděleno do fondu odměn a přibližně 20% do rezervního fondu odměn.

Doplňková činnost (v Kč) – grafické znázornění

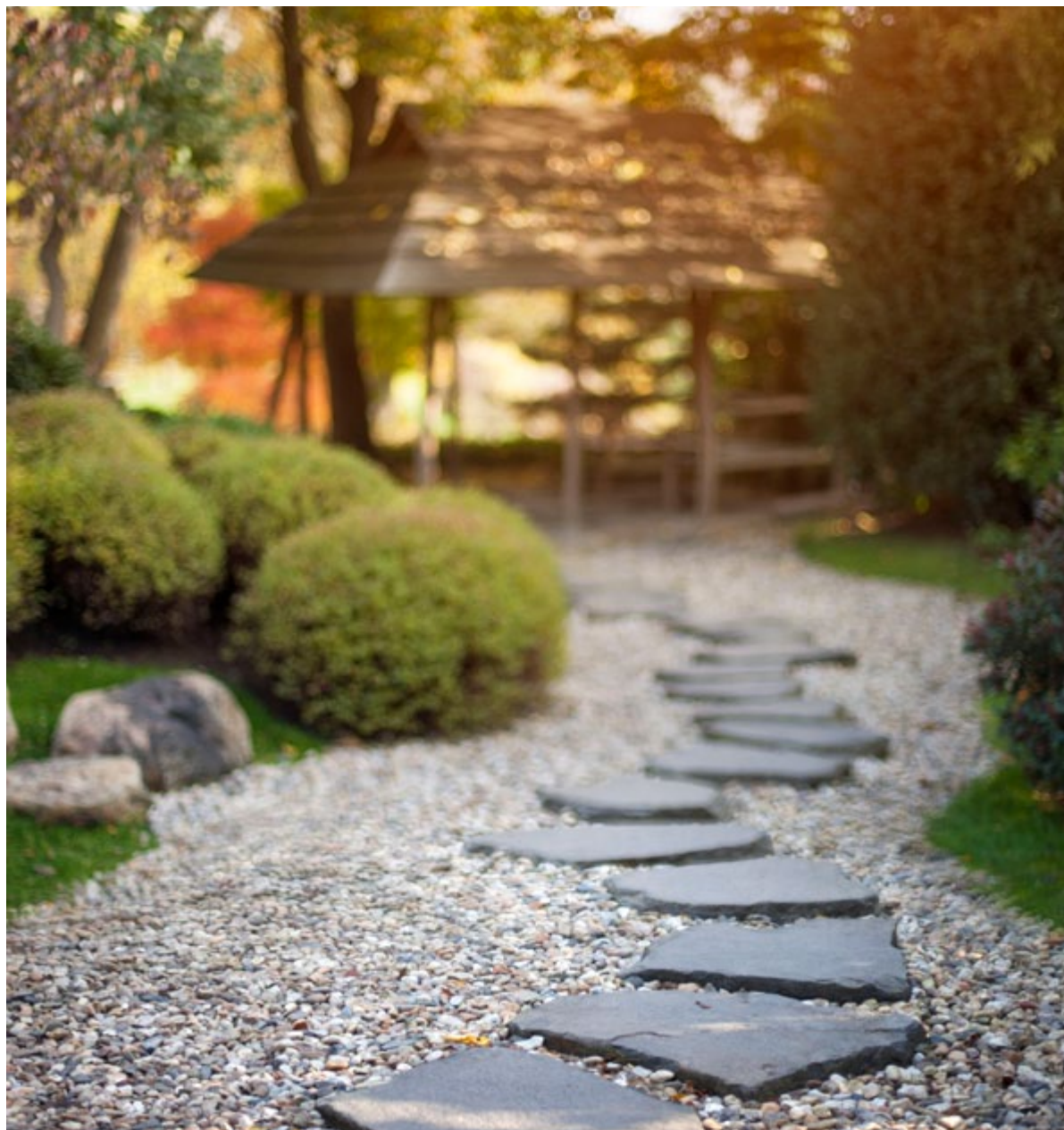
09

Hospodaření

Kapitálové výdaje, shrnutí

Na akci 6937 Infrastruktura byla přidělena částka 3 945 tisíc Kč, která byla vyčerpána. Na akci 6938 Návštěvnická vybavenost byla přidělena částka 3 400 tisíc Kč, která byla rovněž vyčerpána.

Rok 2014 byl opět rokem velmi dynamickým v mnoha ohledech, ať již v oblasti investic, kdy bylo realizováno velké množství akcí nebo v oblasti provozní, která garantovala udržitelný rozvoj Botanické zahrady Praha, a to za ne právě jednoduchých finančních podmínek. Zahrada tak cíleně naplňuje generel rozvoje z roku 2002 a Střednědobou koncepci rozvoje zahrady č. 1945 HMP schválenou RHMP 20. 11. 2012.

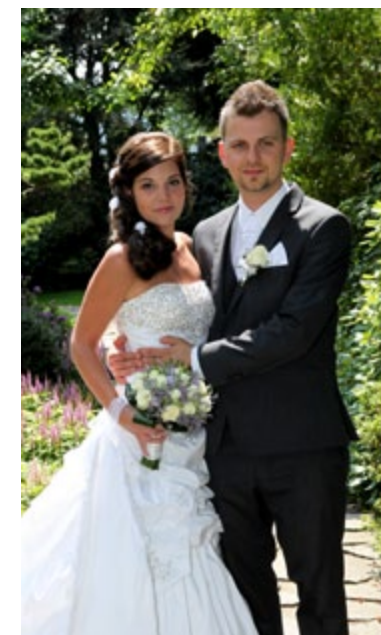

09

Hospodaření

Svatby

V roce 2014 proběhlo sedmačtyřicet sva-
tebních obřadů civilních, z toho pět jich
bylo církevních. Novomanželé se nechali
inspirovat krásou přírody a naplánova-
li si svůj velký den právě u nás. Nabídli
jsme jim ta nejkouzelnější místa, která
zahrada skýtá. Terasu pod kapličkou,
Ornamentální zahradu v místě u sekvo-
jovců a bambusovou louku. Stěny kaple
sv. Kláry byly pak němými svědky novo-
manželům, kteří se rozhodli pro církevní
sňatek.

10

Stavební činnost

Významnější stavební akce

Důležitým počinem stavebního oddělení bylo zbudování nového vnitroareálového vodovodního řadu, čímž byl zajištěn spolehlivý zdroj pitné vody. Došlo k dokončení projektu, projednání a realizace rozhledny akad. soch. Čestmíra Sušky. Na podzim byly zahájeny stavební práce na nově budované Expozici medonosných rostlin a včelařství. Studií proveditelnosti byly zahájeny projektové práce na vyřešení závlahového systému pro botanickou zahradu přivaděčem z Vltavy. Na základě zpracování projektové dokumentace a jejího projednání s dotčenými subjekty byla zahájena realizace obnovy římsy opěrných zdí ve vinici sv. Kláry

Byly zahájeny projektové práce na vybudování důstojného nástupu do zahrady z ulice Nádvoří. Byl zpracován projekt sanace objektu Trojská 148. V průběhu roku jsme projednali přeložku trasy biokoridoru, která si vyžádala zpracování projektové dokumentace na posunutí části severního oplocení zahrady podél biokoridoru. Také jsme zahájili projektovou přípravu stavby Altánu v ornamentální zahradě. Minimalistická stavba nabídne možnost příjemného posezení, malé zázemí pro workshopy a přednášky. Její součástí bude i sociální zařízení, které nahradí mobilní toalety.

10

Stavební činnost

Rozvoj expozic

Úprava pineta

Dřeviny rostou i umírají. Po uhynulé borovici *Pinus flexilis* dostal životní prostor mnohaletý exemplář českého šlechtění, *Picea abies* 'Bohemika Pendula'. Jeho výsadba byl krkolomný kousek. Několikasetkilový kořenový bal nemohl bagr umístit do středu expozice. Tak přišla na řadu fyzika: kyvadlo, páka... chodící strom. Podobně jako sochy na Velikonočním ostrově.

Střecha ředitelství

Technologické detaily rozhodují o úspěchu. Letitá reklamace špatně založeného vegetačního souvrství extenzivní střechy dospěla ke konci. Sta metrů kalíškové folie a separační textilie, polystyrenový protiskluz, mnoho metrů krychlových Liaporu s rašelinovým substrátem, rozchodníková rohož, vše umocněno mnoha hodinami práce jeřábu. Výsledkem je o poznání zelenější střecha.

Úprava střechy budovy ředitelství

Prostor před fóliovníkem

Pěstební zázemí ustupuje návštěvníkům. Fóliový kryt se přeměňuje stále častěji na výstavní prostor. V červnu příštího roku dokonce dostane i stálou sukulentní expozici. Už nebylo možné dále klopýtat přes rozmoklé trávníky. V novém roce již návštěvníci vstoupí po urovnaném mlátovém povrchu z našeho recyklovaného kameniva.

Dřevěné obruby

Detaily dokreslují krásu zahrady. Přírodě blízké expozice, jako jsou prairie nebo hajní rostliny, dostaly obruby záhonů. Pomocí loupaných kmenů akátů a dubů z našich lesů vytváříme hranice prostoru rostlin a návštěvníků.

Nové dubové obruby záhonů

Rekonstrukce potoka

Léta půdní eroze a biologické činnosti zanesla koryto potoka sedimentem. Nepočítané lopat, koleček a traktorových valníků muselo být naplněno pažemi zahradníků. Mnoho oblázků muselo být propráno. Nyní již řečiště čeká na novou hydroizolaci, návrat kamenů a zurčení čisté vody.

11 Technologie

Pro oddělení technologií a IT (dále jen TLG-IT) je letošní rok úspěšný a v některých ohledech i zlomový. Podařilo se uskutečnit několik důležitých projektů, jak na poli technologickém, tak i v IT a telekomunikačním sektoru, který také spadá do kompetence TLG-IT. Krom toho se dařilo i s velmi omezenými zdroji plnit poslání oddělení, tj. správu a údržbu technologií a technologických celků a správu vnitropodnikové optické a metalické sítě, údržbu a obnovu hardware, aktuálnost a podpora software včetně aplikací externích dodavatelů a v neposlední řadě podpora koncových uživatelů. Z projektů TLG-IT je třeba zmínit zejména dokončení automatického závlahového systému Hunter s napojením na centrální řídicí systém a vlastní server. Jeho budování bylo zahájeno již v zimě 2013, ale k dokončení a zprovoznění došlo na jaře 2014.

V průběhu dubna a května byla rovněž vybudována záložní trasa optického kabelu v délce cca 400 m, která v přímém směru propojila již existující páteřní optiku u brány do úvozu s přípojným bodem ve Fatě Morganě. Nutno poznamenat, že stavba proběhla z velké části svépomocí a v kooperaci s oddělením údržby, čímž

došlo k velké finanční úspoře. Kabel byl využit již v zimě 2014.

Další velkou výzvou, s níž se TLG-IT spolu s pracovníky skleníku úspěšně vypořádalo, byla akce na opravu ventilačního systému, jinými slovy výměna pohonů a elektroinstalace k otevírání oken, která slouží k větrání expozic ve skleníku. Ta byla již v havarijním stavu vlivem velmi agresivního prostředí tropické a subtropické expozice.

Návštěvníci uvítali možnost připojení k síti Wi-Fi, která je na několika místech v areálu zahrady k dispozici zdarma. Možnost připojit se v Ornametální zahradě, ve Fatě Morganě, u viničního domku a v archivu vína využilo letos několik tisíc návštěvníků. Myslelo se i na zaměstnance zahrady, kteří mohou využívat přímé Wi-Fi připojení do podnikové sítě, a tím pádem pracovat online i v terénu. Tento projekt bude pokračovat i v roce 2015 rozšířením pokrytí zejména venkovní expozice na severu, Fata Morgany a administrativní budovy.

V létě byl zprovozněn docházkový evidenční systém se třemi čtecími body (Areál Západ, Statek a Fokus), čímž došlo k naplnění požadavku na vedení elektronické docházky dle nových směrnic.

Velmi významným počinem byla i změna poskytovatele připojení k internetu, díky kterému se podařilo vyjednat navýšení rychlosti optické přípojky z 10 na 30 Mbit při zachování ceny. Rovněž u mobilních telekomunikačních služeb došlo ke sjednání výhodnějších podmínek, které znamenají úsporu přes 20 tisíc Kč každý měsíc.

12

Mediaální partneři a sponzoři

Děkujeme všem našim partnerům a sponzorům!

Základní údaje o společnosti

Název
Botanická zahrada hl. m. Prahy

Adresa
Trojská 800/196
171 00 Praha 7 – Troja

Kontakty
tel.: +420 234 148 111
e-mail: info@botanicka.cz
web: www.botanicka.cz

Výroční zpráva Botanické zahrady hl. m. Prahy 2014

Redakční zpracování
Veronika Podušková ve spolupráci
s odbornými a ostatními odděleními
Botanické zahrady hl. m. Prahy

Vydal
Botanická zahrada hl. m. Prahy Trojská
800/196, 171 00 Praha 7 – Troja

Datum vydání březen 2015

Grafický design
Tomáš Glasberger
www.tomasglasberger.com

Fotografie
Archiv Botanické zahrady hl. m. Prahy

Copyright
Botanická zahrada hl. m. Prahy, 2015

ISBN 978-80-905198-7-9

